

Univerzita Palackého v Olomouci
Fakulta tělesné kultury

HISTORIE ORGANIZOVANÉHO SPORTU V MĚSTSKÉM OBVODU
OSTRAVA – STARÁ BĚLÁ

Diplomová práce

(Bakalářská)

Autor: Igor Macháček, Tělesná výchova a sport

Vedoucí práce: Mgr. Milada Truksová

Olomouc 2020

Bibliografická identifikace

Jméno a příjmení autora: Igor Macháček

Název diplomové práce: Historie organizovaného sportu v městském obvodu Ostrava – Stará Bělá

Pracoviště: Katedra společenských věd v kinantropologii

Vedoucí diplomové práce: Mgr. Milada Truksová

Rok obhajoby diplomové práce: 2020

Abstrakt: Bakalářská práce se skládá ze dvou základních částí – přehledu poznatků a výsledků. Přehled poznatků charakterizuje organizovaný sport s jeho klady a zápory, věnuje se vzniku a historii tělovýchovných jednot (Sokol a Orel) na území naší země a zakončuje ho historie Svazarmu. Výsledky pak popisují historii jednotlivých forem organizovaného sportu v městském obvodu Ostrava – Stará Bělá. Kromě tělovýchovné jednoty Sokola a Orla jsou zde další tělocvičné spolky – Asociace sportu pro všechny (ASPV), Oddíl ledního hokeje, Oddíl odbíjené, Oddíl tenisu, Oddíl kopané, Jezdecký oddíl TJ Baník Ostrava, Sbor dobrovolných hasičů, Taneční škola TREND, Český Junák, Lyžařská škola a AVZO Malá Sihasapa.

Klíčová slova: Organizovaný sport, tělocvičné spolky, Asociace sportu pro všechny, Sokol, Orel, historie, Stará Bělá

Bibliographical identification

Author's first name and surname: Igor Macháček

Title of the thesis: History of Organized Sport in City District Ostrava – Stará Bělá

Department: Department of Social Sciences in Kinanthropology

Supervisor: Mgr. Milada Truksová

The year of presentation: 2020

Abstract: Bachelor thesis consist of two basic parts – overview of knowledge and results. Overview of knowledge characterizes organized sport and its positives and negatives, describes history and formation of gymnastics organizations (the Sokol and the Orel) in Czech republic and it is ended by history of the Svazarm. Results then describes history of each form of organized sport in city district Ostrava – Stará Bělá. There are also other organizations apart from the Sokol and the Orel described here such as the Association for Sport for All, the Ice Hockey Unit, the Volleyball Unit, the Tennis Unit, the Soccer Unit, the Equestrian Club TJ Baník Ostrava, the Voluntary Firefighter Unit, the Dancing School TREND, the Junák - Czech Scouting, the Ski School and the AVZO Malá Sihasapa.

Key words: Organized sports, gymnastics organizations, Association for Sport for All, Sokol, Orel, history, Stará Bělá

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci zpracoval samostatně pod vedením Mgr. Milady Truksové, uvedl všechny použité literární a odborné zdroje a dodržoval zásady vědecké etiky.

V Olomouci dne 19. dubna 2020

.....

Děkuji Mgr. Miladě Truksové za cenné rady, odborné vedení a veškerý čas, který mi poskytla při zpracování mé bakalářské práce.

Obsah

1	Úvod.....	7
2	PŘEHLED POZNATKŮ	8
2.1	Organizovaný sport – pojem, definice	8
2.2	Kladné a záporné stránky organizovaného sportu	9
2.3	Motivační aspekty organizovaného sportu.....	10
2.4	Tělovýchovná jednota Sokol.....	13
2.5	Tělovýchovná jednota Orel	16
2.6	Svazarm.....	17
3	Cíle a úkoly	19
4	Metodika	20
5	VÝSLEDKY	21
5.1	Historické mezníky obce Stará Bělá	21
5.2	Formy organizovaného sportu v obci Stará Bělá	23
5.2.1	Tělocvičná jednota Sokol Stará Bělá	23
5.2.2	Asociace sportu pro všechny	24
5.2.3	Oddíl ledního hokeje.....	26
5.2.4	Oddíl odbíjené.....	27
5.2.5	Oddíl tenisu.....	27
5.2.6	Oddíl kopané.....	28
5.2.7	Tělocvičná jednota Orel Stará Bělá	30
5.2.8	Jezdecký oddíl TJ Baník Ostrava.....	32
5.2.9	Sbor dobrovolných hasičů	35
5.2.10	Taneční škola TREND.....	38
5.2.11	Český Junák – svaz skautů a skautek.....	40
5.2.12	Lyžařská škola	41
5.2.13	AVZO Malá Sihasapa	41
5.3	Výhled do budoucnosti organizovaného sportu v obci Stará Bělá	43
6	Závěr	44
7	Souhrn.....	45
8	Summary.....	46
9	Referenční seznam.....	47

1 Úvod

Zásadní podmínkou fungování zdravého lidského organismu je pohyb. Ten se uskutečňuje jednak bezděčně jako součást denních životních cyklů a jednak cíleně jako zábava, rekonvalescence či nařízená terapie. Podstatnou část pohybových aktivit představuje sport. Sportovat je možné různými způsoby. Nejběžnější formou je sport organizovaný. V dnešní době snad nenajdeme město, obec, vesnici, kde by s organizovaným sportem neměli své zkušenosti.

Téma této bakalářské práce pojednává o historii jednotlivých spolků s tělovýchovným zaměřením v obci Stará Bělá od jejího vzniku až po současnost (2020). Důvodem k vytvoření bakalářské práce byla snaha o zpracování jednotlivých informací o různých tělovýchovných organizacích, které se nacházejí na území obce Stará Bělá, odkud pocházím.

Bakalářská práce se skládá ze dvou částí, a to přehledu poznatků a výsledků. Přehled poznatků definuje pojem organizovaný sport a mapuje vznik a vývoj vybraných organizací se sportovním zaměřením na území České republiky. Výsledky obsahují historii jednotlivých spolků, které působí v obci Stará Bělá a jsou zaměřeny především na tělovýchovu.

Hlavním cílem této bakalářské práce bylo z kronikářských zdrojů obce vytvořit ucelený historický přehled jednotlivých organizací s tělovýchovným zaměřením působících v ostravské městské části Stará Bělá. Tato tematika dosud nebyla v ucelené podobě zpracována.

Téma historie organizovaného sportu v městském obvodu Ostrava – Stará Bělá jsem si vybral proto, že jsem starobělský rodák a vždy mě jako sportovního nadšence zajímalo všechno kolem sportu, tudíž i počátky organizovaného sportu v rodné obci. Toto téma dosud nebylo nikým zpracováno a může sloužit jako důstojný dokument, který popisuje historický vývoj organizovaného sportu ve Staré Bělé.

2 PŘEHLED POZNATKŮ

2.1 Organizovaný sport – pojem, definice

Jednou z charakteristik, které vystihují současného zdravého jedince, je pohyb. A to pohyb uvědomělý, cílený na posílení zdatnosti, pohyb nejen pravidelně či příležitostně rekreační, ale i pohyb organizovaný. Sekot (2003) ve své knize organizovaný sport definuje jako *uvědomovanou a koordinovanou sportovní aktivitu, která je prováděna sdruženými (organizovanými) sportovci, s cílem dosažení nejlepších výkonů v daných soutěžích.*

Opakem organizovaného sportu je neorganizovaný sport. U neorganizovaného sportu probíhají různé sportovní činnosti ve volném čase jednotlivce či v kolektivu. Tyto sportovní činnosti jsou často pozměňovány a různě modifikovány. U organizovaného sportu to nelze. Neorganizované sportovní činnosti jsou dále různě přizpůsobeny individuálním zájmům, psychickému a fyzickému stavu jedince. Pravidla u těchto činností mohou být různá. Nejčastěji se však upravují podle aktuálních podmínek. Pravidla lze i během hry různě měnit. Měnit se mohou také lidé v týmech či ve skupinách. Neorganizovaný sport nemusí být vždy jen kolektivní. Hodně lidí využívá individuální neorganizované sportovní činnosti. Mezi tyto činnosti patří například: jízda na kole nebo na bruslích, plavání, běhání, skákání, lyžování nebo různá posilování na hřištích, doma či v posilovně. Tyto pohybové aktivity si každá osoba volí podle své výkonnosti a svých schopností (Sekot, 2003).

V České republice je organizovaný sport rozdělen do tří základních skupin:

- 1) Školní tělesná výchova a sport. Do této skupiny spadají děti a mládež. Je zákonně povinná jako součást vzdělávacího systému v České republice. Má také zvláštní právní regulaci, která slouží k zajištění zdravotní bezpečnosti.
- 2) Komerčně poskytovaný sport. Tuto skupinu můžeme chápat jako vztah mezi poskytovatelem a klientem, například: Poskytovatel (organizátor nějaké sportovní akce) pořádá běžecké závody a klient (sportovec) se těchto závodů účastní za nějakou úplatu.
- 3) Sportovní činnost organizovaná ve spolcích. Členy jsou jednotlivci i kolektivy napříč všemi věkovými kategoriemi a pojí je nemajetkové sportovní zájmy. Z celkového počtu cca 80000 spolků, které jsou v České republice registrovány, je ve sportovní činnosti evidováno 16000, z toho přes 9000 spolků je organizováno v ČSTV/ČUS (Kubiček, 2012).

Dnešní výkonnostní organizovaný sport, který je založený hlavně na posouvání hranic lidských možností a nezměrném úsilí o vítězství a mistrovský titul, zpravidla přitahuje takové osoby, které oceňují výzvu na cíl zaměřených činností, a to navíc v oblasti záměrně orientované na hodnoty vítězství a vynikajícího výkonu. U dětí se mnohdy setkáváme se skutečností, že postupná sportovní specializace se pěstuje již jako u profesionálního sportovce. Jinými slovy děti se učí být mnohem více zaujaté kvalitním sportovním výkonem a vidinou vítězství než principy fair play a radostí z pohybu. Sportovní čest je ponechávána spíše v kompetencích rozhodčích a trenérů. U dětí by měla být hlavně radost z pohybu. V dnešní době je spíše vyjadřována radost z dobrého výkonu a vítězství. Děti pak mají na organizované sportovní činnosti zájem o osobní zapojení do bojové akce, prokázání sportovních dovedností, přesné trefy a stvrzení prohlubujících se přátelských vztahů (Sekot, 2008).

Organizovaný sport se postupem času stává kombinací byznysu, zábavy, výchovy, morálního výcviku, technologických aplikací, stvrzením spojení národních a korporálních zájmů. Nikdy nebyl tak všudypřítomný jako právě v současnosti a nehrál v životě lidí v tolika společnostech tak důležitou úlohu jako právě dnes. Nikdy také nebyly pohybové sportovní a herní aktivity tak úzce provozovány s tvorbou zisku, procesem socializace, patriotismem, osobní kondicí a zdravím (Sekot, 2008).

2.2 Kladné a záporné stránky organizovaného sportu

Přínosů v organizovaném sportu je mnoho. Mezi základní pozitiva můžeme zařadit například zlepšení nálady, udržování stálé tělesné hmotnosti a formování postavy, zlepšování kvality spánku, utužování vztahů a chránění před mnoha závažnými civilizačními chorobami (cukrovka, vysoký krevní tlak, ateroskleróza, oběhová onemocnění). U vrcholového organizovaného sportu je hlavním přínosem taková koncepce, která spočívá v tom, že promyšlené získávání zkušeností je úzce spjato s aktivním hledáním cest k dosažení úspěchu. Vhodný pokyn či intervence může vést k výraznému zlepšení ve sportovní výkonnosti i u takových lidí, kteří výjimečný talent na první pohled neprojevují. To často zahrnuje i práci na psychice, například spojenou s odstraněním nějakého psychického bloku. Dalším přínosem mohou být také potřeby rozvoje sebe sama (zdůrazňování vrozeného zájmu o aktivitu). U dětí je zájem o organizovanou fyzickou aktivitu a sportování obecně daný. Ten však může být různými způsoby narušen. V důsledku nevhodného vnějšího působení či nepůsobení.

Pokud však není rozvíjen, nebo je na něj naopak vytvořen příliš velký tlak, přirozený zájem se může buď postupně vytratit, nebo být utlumený (Vičar, 2018).

K velké řadě nevýhod, které organizovaný soutěžní sport má, řadíme například divácké násilí, rasismus, poškozování zdraví sportovců z nadměrné zátěže či užívání nedovolených podpůrných prostředků. Sport v dnešní době zaujímá významné postavení v naší společnosti, a přestože se hlavně zdůrazňují jeho pozitivní přínosy, musí na něj být nahlíženo také kriticky (Árnason, 2010).

2.3 Motivační aspekty organizovaného sportu

Ať už jsou pohybové aktivity zprostředkované jedincem nebo skupinou či institucí, přednosti organizovaného sportu jsou nepopiratelné. Jednak je jeho prostřednictvím zajištěna správná pohybová technika vedená odborníky, nejlépe zkušenými trenéry, dále disponuje odpovídajícím technickým vybavením a jednak má zásadní vliv na formování jedince z hlediska jeho začleňování do společnosti. Socializací si osvojí řadu hodnot a norem chování, které pak následně může přenášet na budoucí generace. Největší pozornost si proto zaslouží především věková kategorie dětí a mládeže, příp. juniorů.

Zapojení do organizovaného sportu může být pro mladé sportovce velmi náročné (Elliott, Drummond, & Knight, 2018).

Článek autorů Wheeler a Green (2019) hledá odpověď na otázku, co motivuje rodiče k zapojení svých dětí do organizovaných aktivit. Výsledky, které jsou založeny na 73 rozhovorech s rodiči a dětmi ze 48 rodin středních tříd žijících v malém městě v severní Anglii, odhalují, že podpora organizovaných aktivit dětí je považována za zásadní aspekt „dobrého“ rodičovství. Jedná se o trend společenského vývoje za poslední tři desetiletí. Wheeler a Green (2019) tvrdí, že tak rodiče středních tříd nejen upravují životopisy svých dětí a investují do nich, ale činí to uvážlivějším, přísnějším a racionálnějším způsobem.

Rodičovská podpora organizovaného sportu obecně se zaměřením na rozvoj a zábavu namísto vítězství se stala klíčovým faktorem sportovního vyžití ve sportu (Logan & Cuff, 2019).

Zajímavý postřeh mají García a Suárez (2019), a to propojení různých modelů účasti a četnosti na organizovaných aktivitách, kdy organizace sportovních aktivit sdruženými rodiči při školách má pozitivně větší pravděpodobnost účasti dětí na sportu.

Vyrůstání v rodině se zájmem o sport zvyšuje pravděpodobnost účasti v klubu organizovaného sportu. Strandbu, Bakken, a Stefansen (2019) konstatují, že jen málo studií se dosud zabývalo tím, zda je význam rodinné sportovní kultury stabilní nebo zda se během dospívání mění. Jejich článek proto zkoumá souvislost mezi kulturou rodinného sportu a účastí v klubově organizovaném sportu během dospívání. Využili k tomu data z průzkumu mezi mladými lidmi ve věku 13–18 let v Oslu v roce 2015. Studie odpovídá na tři otázky: Jaký je význam sportu v rodině? Jaké sportovní návyky rodiče dětem předávají? Chtějí rodiče, aby se jejich děti účastnily sportu? Strandbu, Bakken a Stefansen (2019) pozorovali jasný pozitivní vztah mezi kulturou rodinného sportu a účastí v klubu organizovaného sportu.

Jiný severský průzkum autorů Kallinen et al. (2019) si vzal za cíl identifikovat motivační profily finských dětí a míru, v jaké se profily mohou lišit, pokud jde o motivační indexy. Rovněž byly zkoumány vztahy mezi motivačními profily a organizovanou sportovní účastí. V této studii byl použit rámec teorie dosažení cílů. Průzkumu se zúčastnilo 1009 finských desetiletých školních dětí. Rozdíly mezi motivačními profily byly zjištěny z hlediska motivačních ukazatelů, jako jsou soutěžní potěšení a tréninkové úsilí. Výsledky odhalily, že děti, které se vyznačují středně vysokou až vysokou cílovou orientací a vnímanou schopností, mají přizpůsobivější motivační profil k organizované sportovní účastí. Výsledky ukazují, že v dětském životě se začínají objevovat různé motivační vzorce a učitelé a trenéři by si měli být toho vědomi při plánování každodenní praxe, aby vytvořili vhodné podmínky pro trvalou účast ve sportu.

K zajímavému průzkumu v Austrálii se rozhodli Vella et al. (2019), kteří zkoumali cesty, kterými může být sportovní účast v dětství a adolescenci časem spojena s nepřiměřeným usazováním tuku v organismu čili obezitou. Byly testovány dva paralelní modely při sledování sportovní aktivity, času stráveného u televizní obrazovky a stravovacího chování. Jeden model byl spuštěn pro všechny účastníky a druhý model byl spuštěn pouze pro ty účastníky, kteří uvedli účast v organizovaných sportech. Výsledkem je podle Vella et al. (2019) zjištění, že se neprojeví žádné významné rozdíly v celkovém vzorku a mezi organizovaně sportujícími, co se adipozity neboli nadváhy týká.

Posoudit trendy v pohybové aktivitě dětí v jižních australských zemích v kontextu organizovaného sportu bylo předmětem dalšího australského průzkumu. Autoři Booth, Rowlands a Dollman (2019) jej provedli v letech 2003 a 2013 ve vybraných

jihoaustralských školách u starších dětí (10–12 let) a časných adolescentů (13–15 let). Výsledky ukazují zvláště na citelný pokles účasti na klubovém sportu u mladších dospívajících dívek. Rané adolescentní ženy byly podskupinou, která u autorského kolektivu Booth, Rowlands a Dollman (2019) vzbuzovala největší obavy a výsledky průzkumu je potvrdily.

To, že úsilí cílené na podporu účasti na sportu během dospívání by mělo být zaměřeno především na dívky, konstatují ve své studii i Desroches, Poulin a Denault (2019). Navíc doporučují povzbuzovat rodiče, aby se zapojili do organizovaného sportu svých dětí.

Také výsledky průzkumu Allen et al. (2019) naznačily, že děti, které zastávaly pozitivní postoj k tělesné výchově, a děti, které byly členy sportovního klubu, měly lepší funkční obraz těla.

Je však třeba mít na paměti, že zvýšíme-li účast dětí na organizovaném sportu, přináší to spolu s včasnou specializací dětí na jednotlivé sporty riziko zvýšeného počtu zranění u dětské a dospívající sportovní populace. Děti zažívají akutní traumatická zranění během tréninku a soutěží, stejně jako chronická nadměrná zranění sekundární k opakujícímu se stresu na jejich vyvíjejících se tělech (Trentacosta, 2020).

Fochesatto et al. (2020) navíc zdůrazňují důležitost dobrého spánku při zapojení do organizované pohybové aktivity, aby se docílilo zlepšení a udržení duševního zdraví.

Období, kdy se fyzická aktivita dětí snižuje, je během školních prázdnin. O faktorech, které ovlivňují rozhodnutí rodičů zapsat své dítě do organizované činnosti, jako jsou prázdninové kluby, je podle Emm-Collison et al. (2019) málo známo. Data jejich průzkumu odhalila, že většina rodičů při plánování školních prázdnin zvažuje úroveň fyzické aktivity svého dítěte, i když mnoho rodičů se muselo spolehnout na neformální péči o děti. Primárním zdrojem této neformální péče byli prarodiče, a to i přes dojem, že děti nebyly s nimi tak fyzicky aktivní.

Účast na organizovaném sportu je oblíbenou a důležitou součástí života dětí a dospívajících a je spojena se zlepšeným psychickým a sociálním zdravím (Mathisen et al., 2019).

Výsledky studie Miller a Siegel (2017) ukazují, že účast na organizovaných sportovních mládežnických aktivitách pozitivně koreluje se zvýšenou úrovní cvičení v dospělosti.

2.4 Tělovýchovná jednota Sokol

K nejlepším příkladům realizace organizovaného sportu u nás patří tělovýchovná jednota Sokol. Se vznikem tělovýchovné jednoty sokolské souvisí nepochybně politická situace té doby. Jedná se o 19. století, kdy v českých zemích vládla habsburská dynastie. Situace pro české země v tomto období nebyla jednoduchá, protože docházelo k násilné germanizaci a utlačování českých národních hodnot. Poměry na českém území se částečně uklidnily po pádu bachovského absolutismu v roce 1859. Společnost v českých zemích se začala mobilizovat a začaly vznikat různé spolky, které přispívaly k rozvoji národního hnutí, a také se probudila myšlenka národního obrození. Kromě organizací, které byly zaměřené na divadlo, politiku, hudbu či hospodářství, vznikaly i tělovýchovné spolky. Jedním z těchto tělovýchovných spolků je i Sokol, který byl založen roku 1862 v Praze (Závodník, 1967).

Původní název spolku byla Tělocvičná jednota Pražská. Název Sokol byl přijat až v roce 1864. V roce 1862 byly dokonce založeny sokolské jednoty v Jaroměři, Brně, Nové Pace, Kolíně, Turnově, Příbrami, Jičíně, Kutné Hoře a Čáslavi. Snahou Sokola nebylo pouze zvýšit tělesnou a morální zdatnost českého národa, ale také neochota pražských Němců k založení česko-německého tělocvičného spolku Prager Männer Turnverein (Grexa & Strachová, 2011).

Prvním starostou Tělocvičné jednoty Pražské se stal Jindřich Fügner, který byl zvolen 16. února 1862 na první valné hromadě za účasti 75 členů. Náměstkem Jindřicha Fügnera se stal Miroslav Tyrš. Další významné osobnosti té doby byly například E. Grégr (jednatel jednoty), K. Steffek (pokladník), T. Černý (zapisovatel) nebo kníže Thurn Taxis. Členové se scházeli ke svým pravidelným schůzím a schválili několik základních pravidel jednoty. Mezi základní pravidla patří, že všichni členové jednoty si tykají, vzájemně si říkají „bratře“ a prvním heslem se stalo: „Tužme se!“ Sokolové se zdraví pozdravem „Nazdar“, které vymyslel Miroslav Tyrš. Znakem se stal pták sokol s rozpjatými křídly (Fikar, 1948).

Hlavní osobností Sokola se stal již zmiňovaný Miroslav Tyrš. Miroslav Tyrš se narodil v Děčíně roku 1832. Byl vychováván příbuznými. V roce 1841 se přestěhoval do Prahy a začal studovat na malostranském gymnáziu. Tyrš v šestnácti letech přestoupil na akademické gymnázium. Po skončení gymnázia byl přijat na právnickou fakultu. Studia práv Tyrše moc neuspokojovala, a tak přešel na filozofickou fakultu, kde studoval estetiku. Svá studia ukončil v roce 1855. Na začátku šedesátých let pracoval jako cvičitel soukromého tělocvičného ústavu J. Malypetra a zabýval se hlavně

estetikou a filozofií. V roce 1862 byl uveden do funkce náčelníka v Sokole a stal se rozhodující osobností jak ideové, tak metodické a organizační činnosti Sokola. Na konci šedesátých let se u něj dokonce projevovala i duševní choroba. Tyrš se také věnoval dějinám výtvarného umění. Dokonce byl i ustanoven docentem dějin umění na české technice v roce 1881. Po krátkém čase bylo Tyršovi nabídnuto místo profesora tohoto oboru na univerzitě pod podmínkou, že se vzdá náčelníka v Sokole. Nakonec tuto nabídku Tyrš přijal. Jeho zdravotní stav se postupem času dále zhoršoval. Jezdil i na léčení a v srpnu roku 1884 tragicky zemřel v Tyrolských Alpách. Tyrš byl špičkový tělovýchovný odborník. Tělesná cvičení děлил do jednotlivých skupin – cvičení bez nářadí a bez pomoci nebo odporu jiných, cvičení nářadová, cvičení skupinová a cvičení úpolová (odpory, zápas, rohování, šerm). Jasně zdůraznil, že základem práce Sokola musí být především tyto prvky: práce pro národ, pokrok, slovanská vzájemnost a demokratismus. Pod jeho vedením se vytvořily i základy sportovní gymnastiky, atletiky, turistiky a některých branných činností. Někteří Tyršovi následovníci sport odmítli a zvláště od osmdesátých let 19. století se většina sportovních odvětví začala rozvíjet mimo sokolskou organizaci (Waic, Kössl, & Štumbauer, 2018).

Zastoupení v Sokole měli zpočátku pouze muži, teprve později také ženy. Pravděpodobně první sokolskou jednotou, kde vznikl ženský odbor už v roce 1889, byl Sokol vídeňský. Vliv na zavedení ženské tělovýchovy do České obce Sokolské mělo založení ženského odboru pražské jednoty Královský Vyšehrad. Zasloužila se o něj Barbora Šourková. Paní Šourková v roce 1891 založila Dámský kurz tělocvičný, jehož členky po úspěšném veřejném cvičení v roce 1895 přijali do svého středu vyšehradští Sokolové. Ve stejném roce přijala vyšehradská jednota řád ženského odboru, a přestože v roce 1896 Česká obec Sokolská ještě členství žen v sokolských jednotách nepovolovala, ženy již cvičily ve dvanácti jednotách. Na tyto události poměrně rychle zareagovalo vedení Sokola. V roce 1897 předsednictvo České obce sokolské vyzvalo jednoty k tomu, aby byly zřizovány ženské tělocvičné odbory nebo jiným vhodným způsobem zaveden tělocvik žen. Barbora Šourková společně s náčelnicí Tělocvičného spolku paní a dívek pražských Annou Ptáčkovou zorganizovaly společné veřejné cvičení ženských odborů, které se konalo v dubnu roku 1898 v tělocvičně pražského Sokola. Díky této události příliv žen do Sokola hodně zesílil. Ženy se na sletu poprvé objevily až v roce 1901. Velká událost se stala při příležitosti čtvrtého všesokolského sletu, kdy rada hlavního města Prahy udělila České obci sokolské zlatou medaili královského hlavního města Prahy za vynikající zásluhy na poli vlasteneckém. Tento

úspěch přilákal do sokolských řad mnoho cvičenek a v roce 1902 vykazovala statistika sokolské obce 5962 členek. Ženy sice byly členkami sokolských jednot, ale jejich postavení (práva a povinnosti) nebyly příliš jasné. Kvůli tomu se účastníci třetího valného sjezdu České obce sokolské rozhodli, že založí odbor pro záležitosti odborů ženských. Sjezd také uložil odboru zpracování pevného řádu. V roce 1903 byl vydán závazný řád pro všechny jednoty České obce sokolské, který potvrdil samosprávu ženských odborů. Ženy v roce 1905 navrhovaly, aby měly stejné volební právo jako muži. Tento návrh muži odmítli. V listopadu roku 1910 byl další návrh. Potvrzena byla dokonce i výkonným valným sjezdem úplná samospráva ženských odborů a právo žen jednat v záležitostech odboru na valných schůzích jednoty. Ženy však nemohly rozhodovat o celkové činnosti sokolské jednoty. Výbor však ani tento návrh nepřijal. Na úrovni České obce sokolské potvrdili členové výboru ženskou komisi. Předsedkyně ženské komise zasedala v předsednictvu s poradním hlasem. 28. října 1911 se konala ustavující schůze ženské komise a předsedkyní se stala Eliška Roudná. V roce 1912 na šestém všesokolském sletu cvičilo více než 5000 žen (Waic, 2013).

Od roku 1920 byla jednota pojmenována jako Československá obec sokolská. Byla největším spolkem i na Slovensku, přestože zde byl spolek předmětem kritiky pro preferování oficiální doktríny čechoslovakismu. Proklamoval apolitičnost, náboženskou toleranci a antikomunismus. Po vyhlášení československého státu byli Sokolové hned vidět. Vytvářeli národní strážce, pluky svobody a branné čety. Sokol dokonce i pomáhal při vytlačení maďarských vojsk z území Slovenska. Sokol aktivně vystupoval na obranu demokracie a republiky, proto v činnosti začal uplatňovat brannost. Svůj negativní postoj k nacismu projeví Sokolové hned několikrát. Například omítli účast svých cvičenců na Olympijských hrách v Berlíně roku 1936 a hlavně se také mnozí členové zapojili do odboje a položili životy během 2. světové války (Grexa & Strachová, 2011).

V polovině 20. let byly velmi populární sporty a sportovní hry. Motivací byla snaha modernizovat vlastní tělocvičnou soustavu. V rámci sokolských sletů se konaly středoškolské hry a desátý slet začal v Tatranské Lomnici zimními sletovými hrami (lyžování, krasobruslení, hokej). Co se týká gymnastiky, Sokolové byli na úplně jiné úrovni než ostatní. Neměli prakticky žádnou domácí konkurenci. Jejich pilnost a kvalita se projevila i získáním medailí na Olympijských hrách a Mistrovství světa (Grexa & Strachová, 2011).

Na desátém všesokolském sletu bylo Sokoly vidět a slyšet i na politické úrovni. Pozvedli totiž prapor odhodlání bránit republiku i za cenu nejvyšší. Sokolové tak demonstrovali. Se Sokolem souzněl i celý národ. Tento slet se stal impozantní manifestací všech Čechů i velkého počtu Slováků bránit se proti hrožící nacistické agresi. Čas jeho konání určený na červenec roku 1938 vyplynul z šestileté periody, se kterou se sokolské slety v meziválečném Československu pravidelně konaly. Tento slet se konal na strahovském stadionu. Hlavní sletové dny byly za účasti prezidenta republiky, předsedů obou komor parlamentu a diplomatů zahájeny 3. července odpoledne. Denní program sletu uzavíralo cvičení mužů za doprovodu husitského chorálu Ktož sú boží bojovníci. Cvičenci v závěru také složili přísahu republiky. Tato skladba byla opakována v dalších sletových dnech. Celý strahovský stadion byl zaplněn téměř čtvrt milionem diváků. O sokolských sletech psal i český tisk, s výjimkou Rudého práva. Nutno podotknout, že na prvních stránkách nadšeně aplaudoval. Pozornost sokolským sletům věnovala také říšskoněmecká periodika. Organizace Sokola v meziválečném Československu zaujala opravdu mimořádné postavení (Waic, 2018).

2.5 Tělovýchovná jednota Orel

Grexa a Strachová (2011) ve své knize zmiňují, že mezi prvopočátky tělovýchovné jednoty Orla patří druhá polovina 19. století, kdy se katolická církev cítila ohrožena, protože se vzráhalo volnomyšlenkářství a ateismus. Kvůli tomuto ohrožení katolické církve vydal papež Lev XIII. encykliku Rerum novarum (O nových věcech 1891), ve které se nejvyšší představitel římskokatolické církve poprvé vyslovil k sociálně ekonomickým problémům doby. Díky tomuto podnětu začaly vznikat křesťanskosociální strany a odbory. Při katolických spolcích začaly vznikat i tělocvičné odbory. Tyto odbory se v roce 1908 spojily do jednotné organizace Orel. Ostatní tělovýchovné jednoty (Sokol a Dělnická tělocvičná jednota) se lišily od Orla tím, že se chovaly k otázkám víry buď nevšímavě, nebo i nepřátelsky. Avšak Orel, Sokol i Svaz dělnických tělocvičných jednot vychovávaly prostřednictvím svých pohybových aktivit vícenásobně větší počet dětí a mládeže než skautské a další mládežnické organizace. Zvláště u těch historicky nejstarších jejich činnost významně přispívala nejen k socializaci jednotlivce, ale také k mezigenerační integraci (Waic, 2018).

Jednota své hromadné tělovýchovné vystoupení nazývala slety. Ve Vyškově roku 1909 se uskutečnil první zemský slet Orla. Druhý se konal roku 1911 a třetí roku 1913. V roce 1910 dokonce začal vycházet časopis Orel. V dalším roce vznikla první ústřední

rada Orla v čele s Janem Šrámkem. V roce 1913 měl Orel 250 odborů a 12000 členů. Orel se před první světovou válkou uchytil pouze v Praze a na Královéhradecku. Po stránce tělovýchovné a organizační se jednoznačně opíral o Tyršovu tělocvičnou soustavu. Měl však větší vztah ke sportu a mládeži (Waic, Kössl, & Štumbauer, 2018).

V katolickém Orlu se ze všech tělovýchovných spolků nejvýrazněji projevovaly česko-slovenské rozpory. Orelské slety v Česku se konaly roku 1922 v Brně a v roce 1920 jako takzvané Svatováclavské dny v Praze. Na Slovensku se také konaly slety, a to v letech 1928, 1933 a 1938 (Grexa & Strachová, 2011).

Československý Orel měl podobnou organizační strukturu jako Sokol, avšak rozdíl byl takový, že členové Orla měli častěji valné sjezdy a že do roku 1930 byla orelská správa rozdělena na tři zemské oblasti – Čechy, Slovensko, Moravu a Slezsko. Každá oblast byla řízena jednotlivými zemskými radami. Orel se stal celostátním spolkem až v roce 1920. Upevnil se hlavně na Moravě a ve Slezsku. V první polovině 30. let usilovali orelišti cvičitelé o vytvoření širšího tělovýchovného systému s rovnocenným začleněním všech druhů sportu. Turistika, skauting, fotbal či box jim také nebyly cizí. Nejrozšířenější sport v jednotě byla jednoznačně lehká atletika, ve které určití jedinci pronikli mezi československou špičku. V orelské výchově nemohla chybět ani branná cvičení, osvěta a kulturní činnost (Waic, Kössl, & Štumbauer, 2018).

2.6 Svazarm

Svazarm (Svaz pro spolupráci s armádou) byl československou brannou organizací, která vznikla 4. listopadu 1951. Svazarm sdružoval zájemce o branně-sportovní činnost. V rámci Svazarmu působili kynologové, střelci, radioamatéři, sportovní automobilisté a letci. Součástí přípravy branců pro armádu byla například výuka nových řidičů v autoškolách, příprava pilotů v aeroklubech nebo příprava spojařů v radistických kroužcích (Tintěra, 2010).

Po roce 1950 byly všechny střelecké oddíly zařazeny do Svazarmu nebo zrušeny. Střelectví bylo základním prvkem ve Svazarmu, k tomuto účelu byla zakládána sportovně střelecká družstva při základních organizacích Svazarmu, z nichž pak zájemci o závodní činnosti postupovali do sportovně střeleckých klubů (Brych, Janoušek, & Parkan, 2018).

Svazarm prováděl i řadu aktivit, které neměly moc společného s brannou činností a proklamovanou vazbou na armádu. V šedesátých a sedmdesátých letech pod

ochrannými křídly Svazarmu našly útočiště různé kluby vojenské historie, nebo z přátel čehokoliv. Jako příklad může sloužit Spolek historických šermířů, který působil při svazarmovské organizaci Vojenského historického muzea na Hradčanech (Tintěra, 2010).

V rámci Svazarmu existoval Československý střelecký svaz, který zastupoval republiku v orgánech UIT, měl své řídicí orgány, školil rozhodčí a trenéry, ale nebyl samostatným celkem. V roce 1968 se republika stala federací a Československý svaz se formálně rozdělil na dvě složky – Český střelecký svaz a Slovenský strelecký zväz (Brych, Janoušek, & Parkan, 2018).

Členové Svazarmu uspořádali roku 1977 první ročník akademických střeleckých soutěží na Pedagogické fakultě Univerzity Karlovy v Praze (Brych, Janoušek, & Parkan, 2018).

Začátkem roku 1990 se vedoucí funkcionář Svazarmu rozhodl vystoupit z Národní fronty a přejmenovali svaz na Sdružení technických sportů a činností. Téměř všechnen majetek zaniklého Svazarmu byl převeden do nového svazu. Svazarm zanikl 24. března 1990 (Tintěra, 2010).

3 Cíle a úkoly

Hlavním cílem této bakalářské práce je zpracovat historii jednotlivých organizovaných sportů v městském obvodu Ostrava – Stará Bělá a následně udělat z těchto poznatků ucelený přehled.

Úkoly:

- Shromáždit a analyzovat dostupné materiály a prameny, které se týkají tématu této bakalářské práce.
- Stručně popsat a charakterizovat organizovaný sport, tělovýchovnou jednotu Sokol, tělovýchovnou jednotu Orel a Svazarm.
- Správně si zvolit metody, které slouží pro empirické zkoumání materiálů.

4 Metodika

K vypracování této bakalářské práce byly použity odborné publikace, elektronické zdroje, časopisy a obecní kroniky. Při práci s nimi byly použity následující metody:

- 1) Heuristika (získávání, shromažďování a třídění historických pramenů) – tato metoda byla použita na úplném začátku celé práce
- 2) Kritika – analýza shromážděných materiálů
- 3) Syntéza – finální prezentace použitých poznatků, které byly získány v průběhu zkoumání

K využitým pracovním metodám patří:

- 1) Metoda přímá - spočívá v získávání historických faktů bezprostředním zkoumáním pramene, v němž jsou tyto informace obsaženy
- 2) Metoda progresivní - spočívá v tom, že sleduje a zachycuje minulé události tak, jak po sobě následovaly (od starších po novější)
- 3) Komparativní metoda – rozbor shod a rozdílů
- 4) Deduktivní metoda – postup od obecných ke konkrétním situacím (od teoretické části k části praktické)
- 5) Induktivní metoda – postup od konkrétních k obecným situacím
- 6) Synchronní metoda – zkoumání přítomné skutečnosti, její struktury a vztahů
- 7) Diachronní metoda – sleduje proměny a vývojové tendence v dějinách, v čase

5 VÝSLEDKY

5.1 Historické mezníky obce Stará Bělá

Počátky obce Stará Bělá spadají pravděpodobně do poloviny 13. století, kdy existuje ještě jako stará slovanská osada („Historie obce Stará Bělá,“ n.d.).

Datum 25. června 1272 je pro Bělou významné. Tohoto dne udělil olomoucký biskup Bruno 30 lánů bratřím Helmboldovi, Ottovi a Güntherovi z Velinu za věrné služby. Listina se stala rodným listem Bělé, i když přívlastek Stará se objevuje až v dokumentech z roku 1408 (Stibor, 1997).

Počátkem 16. století byla Stará Bělá a Výškovice se Zábřehem spojena a stala se lénem biskupským (Stibor, 1997).

Roku 1653 se Stará Bělá společně se Zábřehem a Výškovicemi staly majetkem olomoucké kapituly (sbor duchovních osob, soustředěných kolem katedrálního kostela) a byly spojeny s Petřvaldem až do roku 1919 (Stibor, 1997).

Prvá zmínka o škole ve Staré Bělé pochází z doby okolo roku 1750, a to dílem z poznámek staré farské matriky a dílem z ústního podání nejstarších obyvatel. Dle těchto pramenů je zjištěno, že již před tímto rokem se ve Staré Bělé škola nacházela, avšak kdy, to nelze určit (Blahut, Sýkora, & kolektiv autorů, 2018).

Od 60. let 19. století bylo původní lašské nářečí ve Staré Bělé ovlivněno hojnými germanisty, které do vesnice přinášeli dělníci Vítkovických železáren. Přízvuk tohoto nářečí byl polský, tedy na poslední slabice. Dlouhé slabiky ve starobělském nářečí nejsou. Mluví se „zkratka“ (Stibor, 1997).

Roku 1900 se uskutečnilo sčítání lidu ve Staré Bělé. Žilo zde 923 mužů a 1013 žen. Z toho dle národnosti bylo 1909 Čechů, 14 Poláků, 12 Němců a 1 Slovinec. O deset let později bylo ve Staré Bělé počet obyvatel už 2118 (Stibor, 1997).

Dne 1. 8. 1914 v 6 hodin ráno byli starobělští občané povoláni do 1. světové války, kdy byla vyhlášena všeobecná mobilizace. Byli povoláni muži do věku 42 let. V roce 1915 konalo vojenskou službu 227 zdejších občanů. Jejich počet novými obvodami stále vzrůstal, takže celkový odhad je přibližně 400 mužů ze Staré Bělé, kteří bojovali na různých frontách (Stibor, 1997).

Zpráva o vyhlášení československého státu došla do Staré Bělé v úterý 29. října roku 1918 kolem desáté hodiny dopolední. Starosta obce, rolník Josef Urbánek, dal tuto radostnou zprávu ihned veřejně vyhlásit. Na domech zavlály červenobílé prapory

a hloučky lidí živě a s nelíčenou radostí rokovaly o státním převratu (Blahut, Sýkora, & kolektiv autorů, 2018).

Na počest ukončení 1. světové války byla v neděli dne 4. května 1919 ve Staré Bělé před školou zasazena „lípa svobody“ nebo taky „lípa Husova“. Této slavnosti se zúčastnilo všechno obyvatelstvo ve Staré Bělé, pak škola, spolky, zástupci obce a jiní. Průvod se seřadil u hasičského skladiště a ubíral se k místu slavnosti. Průběh slavnosti byl důstojný. Slavnostní řeč při této události pronesl učitel Otakar Klein, pak byly zazpívány různé písně, hymny a předneseny básně školními dětmi (Blahut, Sýkora, & kolektiv autorů, 2018).

Dne 15. února 1921 bylo provedeno v celé Československé republice úřední první sčítání lidu. Na základě tohoto sčítání bylo napočteno ve Staré Bělé 2138 osob. Z toho po národnostní stránce bylo 2115 Čechoslováků, 15 Němců a 1 Slovinec (Stibor, 1997).

Druhé sčítání lidu v Československé republice bylo provedeno dne 1. prosince roku 1930. Tohoto dne bylo v obci napočteno 2780 osob, z toho Čechoslováků 2690, Němců 74, Poláků 12, Rusínů 2, Ukrajinci a Maďaři po 1. Oproti minulému sčítání bylo vidět, že se počet obyvatel rozrostl a že obec Stará Bělá byla dobrým místem pro život (Blahut, Sýkora, & kolektiv autorů, 2018).

Velkého rozmachu v roce 1931 nejen ve Staré Bělé dosáhly noviny. Je možno říct, že nebylo domku, ve kterém by se noviny nečetly. Byly doručovány poštou, ale nejvíce si je kupovali dělníci v trafikách, když šli z práce. Čtené časopisy nebyly vždy jen politické, ale také odborné. Mezi nejznámější časopisy patřily například: České slovo, Lidové noviny, Právo lidu, Orel nebo Sokol (Blahut, Sýkora, & kolektiv autorů, 2018).

Na počátku května roku 1937 byl zahájen v obci kurz branné výchovy. Účelem kurzu bylo připravit brance pro vojenskou službu. Do kurzu se přihlásilo asi 30 mužů. I tělocvičné spolky v rámci brannosti pořádaly srazy svých členů s programem: pořadová a pochodová cvičení, vrh granátem a střelba (Blahut, Sýkora, & kolektiv autorů, 2018).

Stará Bělá byla roku 1941 připojena k Moravské Ostravě jako její městská část. Po létech samostatné obce (od roku 1945) stala se roku 1975 součástí městského obvodu Ostrava 3. Od konce roku 1990 je jedním z 23 obvodů města Ostravy („Historie obce Stará Bělá,“ n.d.).

5.2 Formy organizovaného sportu v obci Stará Bělá

Organizovaný sport v obci Stará Bělá byl vždy poměrně bohatý. I přesto, že jednotlivé organizace neměly vždy zcela ideální podmínky pro svou činnost, jejich historie dokládá, že ani v dobách nejtěžších se nedaly zlomit. Kupř. tělocvičné jednoty Sokol nebo Orel se musely potýkat s perzekucemi.

Současnost však naštěstí přeje všem aktivitám, které povzbuzují nejen tělo, ale i ducha.

5.2.1 Tělocvičná jednota Sokol Stará Bělá

Jedinou a také trvale aktivní organizací obvodu Stará Bělá s tělocvičným zaměřením, která má dlouholetou tradici, je Tělocvičná jednota Sokol. Jednota byla založena 25. ledna 1903 a zaujímá mezi místními veřejnými organizacemi jedno z nejvýznamnějších postavení. Je nejstarším tělocvičným spolkem ve Staré Bělé (Kronika Stará Bělá 2007-2011, n.d.).

Přípravy na založení Sokola začaly již v roce 1902, kdy bylo nutné požádat policejní ředitelství CK Rakouska-Uherska o registraci nově vznikajícího spolku (Fabianová, 2017).

Roku 1907 se zúčastnila jednota ve Staré Bělé pátého všesokolského sletu v Praze, roku 1912 pak šestého a 1920 sedmého, rovněž v Praze (Blahut, Sýkora, & kolektiv autorů, 2018).

Jednota měla jeviště, knihovnu, spolkovou místnost a tělocvičnu u Ludvíka Máchy (hostinec U Zlatého jelena) (Blahut, Sýkora, & kolektiv autorů, 2018).

Po 1. světové válce byla snaha o vybudování vlastní sokolovny. 18. září 1921 bylo ustanoveno družstvo pro její výstavbu. Dne 1. října 1922 byl položen základní kámen sokolovny. Stavba byla uskutečněna díky finančním darům, úpisům a pomoci živnostníků a sedláků ze Staré Bělé a okolí (Krejčíček, 2013).

Nejtemnější období sokolské činnosti byla 2. světová válka. Dne 13. dubna 1941 byla úředně zastavena činnost všech sokolských jednot. 12. října 1941 došlo k rozpuštění jednoty a zabavení majetku. Mnozí Sokolové za války navštěvovali Dělnickou tělocvičnou jednotu. Za okupace bylo 21 členů sokolské jednoty vězněno a 10 členů zahynulo (Fabianová, 2017).

Po osvobození se začalo v místní sokolovně zase cvičit a začalo období sjednocování tělovýchovy. Ihned po válce jednal starosta Sokola na popud vlády s funkcionáři Dělnické tělovýchovné jednoty a Orla o spojení svých jednot, které

vyústilo k uspořádání veřejného cvičení. V průvodu členů všech tří spolků šlo neuvěřitelných 1004 účastníků (Krejčíček, 2013).

V roce 1948 byl vydán celostátní příkaz ke sjednocení všech tělovýchovných spolků. Ne všichni členové s tímto příkazem souhlasili a na 11. všesokolském sletu v Praze dali někteří z nich najevo nesouhlas s komunistickými pounorovými praktikami a čekal je za to postih, a to vyloučení ze sokolských řad (Fabianová, 2017).

Následující čtyři desetiletí byla sokolská činnost utlumena, resp. zakázána. Nastartoval ji až polistopadový vývoj (sametová revoluce 1989).

Kolem roku 1990 bylo referendum v jednotlivých oddílech, které rozhodovalo, že se starobělstí Sokolové nepřipojí k obnovující se Československé obci sokolské. Rozhodli se, že zůstanou pod Československým svazem tělesné výchovy (Fabianová, 2017).

V roce 1993 byla vydána publikace o historii a současnosti tělovýchovy ve Staré Bělé. Ve stejném roce byl spor mezi jednotou a Českou obcí sokolskou (ČOS) o vlastnictví budovy sokolovny. Spor trval až do roku 1996 a pro jednotu dopadl dobře, protože tento soudní spor vyhrála (Kronika Stará Bělá 1993-1997, n.d.).

Jednota se dělí na sportovní oddíly – Asociace sportu pro všechny: oddíl ledního hokeje, oddíl odbíjené, oddíl tenisu a do roku 2012 i oddíl fotbalu. Všechny tyto sportovní oddíly využívaly a využívají tělocvičná zařízení sokolovny i venkovního sportovního areálu (Fabianová, 2017).

Sokol Stará Bělá má jednu spřátelenou složku – klub velocipedistů. Je neformální, ale členové zde společně jezdí na kole, věnují se turistice, v zimě běžkují a celoročně pořádají různá sportovně přátelská setkání. Tento klub byl založen v roce 1907 třiceti nadšenci, kteří se sešli v hospodě U Zlatého jelena. Tento klub fungoval od svého založení až do roku 1939, než přišla nacisty vynucená pauza. Ke znovuvzkříšení došlo v roce 2007, při příležitosti 100. výročí založení klubu (Dlouhý, 2017).

Jednota také každoročně pořádá společenské akce, mezi nejvýznamnější patří například maškarní ples pro děti, společenský ples nebo diskoples. Jednota má od svého založení okolo 450 organizovaných členů (Kronika Stará Bělá 1998-2003, n.d.).

5.2.2 Asociace sportu pro všechny

Oddíl Asociace sportu pro všechny (ASPV) byl a stále je nejpočetnějším oddílem tělocvičné jednoty Sokol, kde pravidelně cvičí děti, rodiče a dokonce i starší ženy a muži. Je také právně nejmladší složkou jednoty. Vznikla v roce 1992 jako nástupnický

článek odboru Základní a rekreační tělesné výchovy vzniklého v 50. letech. Oba tyto odbory se hlásily k odkazu Miroslava Tyrše, zakladatele Sokola a navazovaly na tradice tělocvičných spolků 1. republiky. Činnost byla zaměřena především na všeobecné sportovní a tělovýchovné aktivity. Rodiče s dětmi cvičili jednou týdně, ostatní složky dvakrát týdně. Kromě pravidelného cvičení v tělocvičně organizuje oddíl také turnaje v malé kopané nebo florbalu. Součástí Asociace byly a stále jsou pravidelné lyžařské zájezdy, turistické zájezdy (např. v roce 1993 na Velkou Fatru nebo Pálavu), turistické vycházky a autobusové zájezdy. Tradiční veřejnou akcí oddílu jsou „Starobělská zámčiska“. Starobělská zámčiska je turistický pochod, který měl premiéru už v roce 1972. Účastníci si mohou vybrat jednu ze tří tras v délce 8, 15 nebo 23 kilometrů. Tato akce byla a stále je velice oblíbená a účastní se jí značný počet turistů z místa i okolí. Členové této asociace se také každoročně účastní orientačních běhů a jsou v nich velmi úspěšní (Kronika Stará Bělá 1993–1997, n.d.).

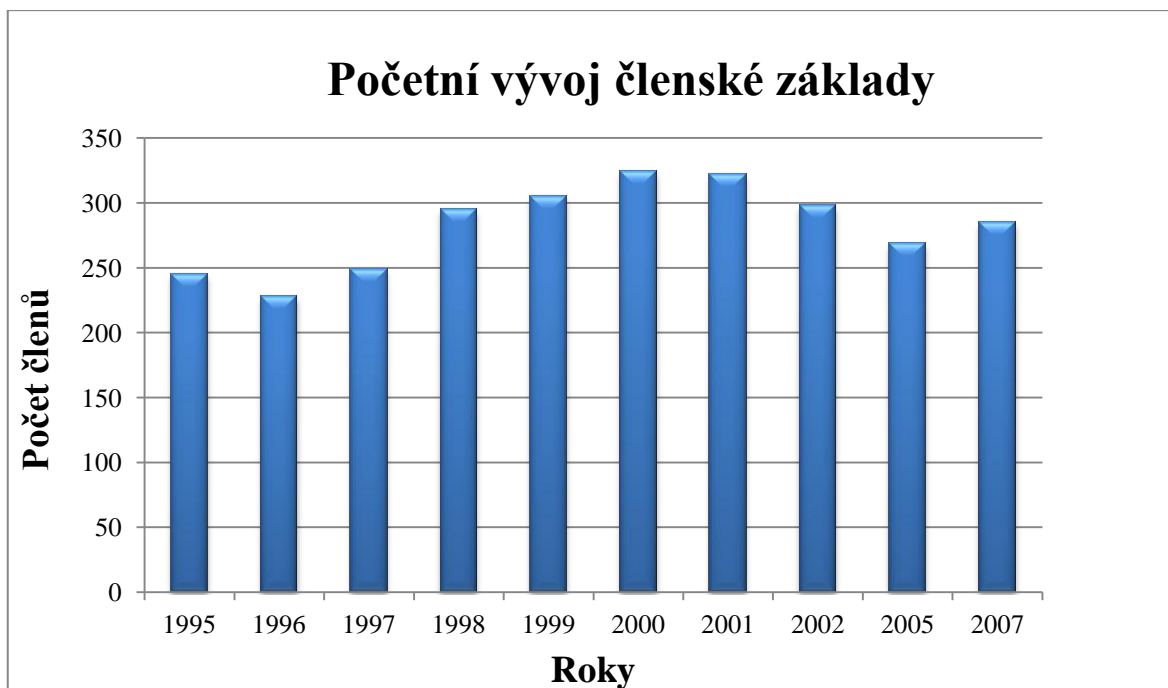
Starobělané cvičili na všech spartakiádách, které vždy znamenaly oživení v činnosti a příliv nových cvičenců. Je proto logické, že i členové starobělské Asociace sportu pro všechny se připojili k první reprezentaci naší republiky na světové gymnestrádě v roce 1991 v Amsterdamu a od té doby jsou jejími pravidelnými účastníky (Krejčíček, 2013).

V roce 1999 je nově součástí Asociace sportu pro všechny i tábornický oddíl ORION. Náplní jeho činnosti, kromě schůzek a výletů, je i zabezpečení provozu letního tábora pro děti (Kronika Stará Bělá 1998–2003, n.d.).

V roce 2003 přišla úplně jiná náplň hodin. Oproti dřívějšímu, kdy převládala cvičení prostná a na nářadí, je jejich náplň vedena k pohybovým hrám, kondičním cvičením, krátkodobým soutěžím mezi družstvy, případně k nácvičce společných vystoupení na veřejných akcích pro společná vystoupení větších celků, podle požadavků vyšších orgánů (Kronika Stará Bělá 1998–2003, n.d.).

Kolem roku 2007 patří Asociace sportu pro všechny k odborům s největší členskou základnou na Ostravsku (Kronika Stará Bělá 2007–2011, n.d.).

Jak ukazuje Obrázek 1, počet členů u ASPV se v jednotlivých letech moc neměnil. Z obrázku je patrné, že rok 2000 byl nejbohatší, co se týká počtu členů ve sledovaném období.

Obrázek 1. Početní vývoj členské základny ASPV v jednotlivých letech.

5.2.3 Oddíl ledního hokeje

Počátky starobělského hokeje můžeme hledat v roce 1942. Hokejový oddíl měl vždy ve své historii obtížné podmínky. Pořízení hokejové výstroje s pronájmem ledových ploch je velice finančně náročné. Bez sponzorů by oddíl nemohl fungovat. Družstvo hrálo domácí zápasy mimo svou obec. Hrál se na „Ledňáčku“, krytém kluzišti v Ostravě-Vítkovicích, a zápasy byly tradičně hojně navštěvovány (Kronika Stará Bělá 1993–1997, n.d.).

Významná činnost nastala za okupace, kdy 1. ledna 1942 starobělští hokejisté sehráli první mistrovské utkání pod názvem SK Stará Bělá. Družstvo také vyhrálo 1. třídu Slezské župy a postoupili až do Slezské divize (Krejčíček, 2013).

Historie oddílu začíná až po dostavbě kluziště v roce 1952. V roce 1970 měl oddíl dokonce i dorostence a žáky (Kronika Stará Bělá 1998–2003, n.d.).

Mezi velké úspěchy oddílu patří 3. místo v pohárové soutěži o pohár DSO Sokol v roce 1956, 2. místo v soutěži 1. třídy krajského přeboru v roce 1969, 1. místo na italském turnaji ve městě Lana v roce 1995 a 1998, 1. místo na turnaji v Meranu v roce 1996 a 2. místo v turnaji o pohár města Ostravy v roce 2000. Mezi největší úspěchy ale jednoznačně patří 90. léta, kde svou soutěž pravidelně vyhrával a soupeři měli vždy z tohoto protihráče obavy. Vyšší liga ale znamená víc financí (výstroj, cestovné atd.), a proto se družstvo pravidelně postupu vzdávalo (Krejčíček, 2013).

Počátkem roku 2004 se mužské družstvo rozrostlo o juniory s věkovým průměrem 23 let. Od tohoto roku má hokejový oddíl i družstvo B (Kronika Stará Bělá 2004–2006, n.d.).

5.2.4 Oddíl odbíjené

Oddíl odbíjené má v jednotě dlouhou tradici. Hrával už ve 30. letech v rámci Sokola. Jako oddíl začal fungovat na začátku 50. let, avšak od roku 1957 svou činnost nevykazoval. K obnovení činnosti došlo až v roce 1967 a od té doby funguje nepřetržitě. Ve stejném roce se přihlásil i do mistrovských soutěží. Velmi významnou akcí pro volejbalový oddíl byla stavba volejbalových kurtů v roce 1972 (Krejčíček, 2013).

K aktivitám oddílu patří i kromě samotné hry organizování společných akcí se záměrem vylepšit finanční situaci oddílu. Opomenuta nechybí ani společenská setkání a oslavy významných jubileí členů (Kronika Stará Bělá 1993–1997, n.d.).

V 90. letech měl v soutěžích zapojeno po 1 družstvu mužů a žen. Zápasy se hrály především v místní sokolovně (Kronika Stará Bělá 1993–1997, n.d.).

V roce 1999 se oddíl hlavně soustředil na doplnění a omlazení hráčského kádru. Realizovat tuto snahu se podařilo pouze částečně. Družstva mužů a žen byla stále v soutěži oblastního přeboru II. třídy a vedla si poměrně dobře (Kronika Stará Bělá 1998–2003, n.d.).

Pro velký zájem mužské části se oddíl rozhodl v roce 2000 založit B tým a přihlásil ho do soutěže městského přeboru II. třídy (Kronika Stará Bělá 1998–2003, n.d.).

V roce 2010 vznikla nová družstva kadetek a mladších žáků (Krejčíček, 2013).

Mezi velké úspěchy oddílu mužské složky patří 1. místo v dlouhodobých městských přeborech I. třídy v roce 1994 a postup v roce 2001 do oblastního přeboru I. třídy. Za největší úspěch lze považovat 1. místo na turnaji v belgickém městě Tournai v letech 1991, 1994 a 1996. Ženská složka nebyla tak úspěšná jako ta mužská. Za velký úspěch lze považovat 3. místo v městském přeboru I. třídy v roce 1994 (Kronika Stará Bělá 1993–1997, n.d.).

5.2.5 Oddíl tenisu

Oddíl tenisu je nejmladší a jeden z neaktivnějších oddílů jednoty Sokola. Tenisový oddíl byl po řadu let synonymem rekreačního sportu a práce na areálu. Od roku 2007 to už však neplatí. Jestliže v minulosti měl oddíl jedno družstvo žáků, tak

v roce 2007 přibyla další 2 družstva. Po pár letech tenisové školičky, která existuje už od roku 2002, oddíl udělal výrazný krok kupředu na sportovním poli (Kronika Stará Bělá 2007–2011, n.d.).

Počátky tenisu ve Staré Bělé jsou už od roku 1950, kdy měl oddíl kurty v zahradě hostince U Lípy. Zpočátku o tento sport nebyl moc zájem, a proto se činnost tenisu pár roků nekonala (Krejčíček, 2013).

K obnovení činnosti oddílu došlo v roce 1985 turnajem Starobělanů na kurtech TJ Sokol Ostrava-Proskovice. Ve stejném roce byla zahájena stavba kurtů u starobělského fotbalového hřiště terénními úpravami a závozem zeminy. Oddíl tenisu byl založen v roce 1986. Dne 18. července 1986 byly otevřeny tři tenisové kurty včetně oplocení a cvičné stěny. V roce 1988 přibýlo na kurtech umělé osvětlení. Tenis ve Staré Bělé byl čím dál více populární. V 90. letech došlo k rozšíření areálů o stavbu dalších dvou kurtů, pro údržbu dvorců se postavil vodojem a také se vybudovala nová klubovna se sociálním zařízením, aby oddíl získal nějaké sponzory. V roce 1998 se oddíl tenisu za přispění všech členů a finanční pomoci úřadu městského obvodu úspěšně zhostil obtížného úkolu dobudování dvou nových kurtů. Tím si vytvořil podmínky pro finanční zabezpečení své činnosti a dobudování klubovny v příštích letech. V roce 1999 byl o tenis ve Staré Bělé takový zájem, že se musel zavést objednávkový systém na pronájem kurtů. V roce 2010 pak byly přebudovány volejbalové kurty na tenisové (Krejčíček, 2013).

Oddíl také každoročně pořádá turnaj přeboru Staré Bělé ve čtyřhře a dvouhře pod názvem Stará Bělá OPEN. 1. ročník tohoto turnaje se konal už v roce 2001 a v okolí má dobré jméno. Každoročně se sejde více než padesát hráčů z celého okolí. Turnaj má dobrou sportovní úroveň i kvalitní zázemí. Soutěží se v několika kategoriích: muži do 45 let, veteráni nad 60 let, čtyřhry – bez věkového omezení. Ti účastníci, kteří vypadnou v prvních kolech dvouhry, mají možnost se přihlásit do „Turnaje útěchy“. Na turnaji jsou každoročně úspěšní i starobělské občany, a to hlavně díky tomu, že se oddíl v roce 2004 rozhodl zaměřovat na výchovu vlastní mládeže (Kronika Stará Bělá 2004–2006, n.d.).

5.2.6 Oddíl kopané

24. ledna roku 1932 vznikl Sportovní sružený klub Bělá – Proskovice. U zrodu klubu stáli starobělské občany, bratři Hrabovští, Karel Klečka, František Hořínek, Ladislav Malík, František a Karel Jarošovi, Vilém Matěj, Emanuel Holáň, Čeněk

Toufar, Stanislav Večeřa a z Proskovic bratři Sunkové, Vladislav Kunc, bratři Paličkové, Ladislav Sojka, Josef Mikula, Josef Běl a Karel Kolek. Hřiště bylo vybudováno na takzvané Staňkové louce na dolním konci (Kronika Stará Bělá 1993–1997, n.d.).

První veřejná slavnost s otevřením hřiště byla dne 4. září 1932. Slavnosti byli přítomní i veřejní činitelé a čestný výkop zápasu SSK Bělá – Proskovice proti SK Slovanu provedl starosta obce Emanuel Šindel. Téměř všichni funkcionáři obce včetně funkcionářů tělocvičných jednot byli zásadně proti založení fotbalového klubu ve Staré Bělé. Zpočátku hrál klub pouze přátelské zápasy, později v sezoně 1932/1933 byl zařazen do III. třídy ostravského okrsku v kategorii mužů. Postupem času vznikala i družstva benjamínků, žáků a dorostenců (Kronika Stará Bělá 1993–1997, n.d.).

V letech 1938 a 1939 byly rozkoly mezi hráči a funkcionáři, a tak činnost klubu na nějaký čas ustala. Vymizelo i nadšení pro tento sport (Fabianová, 2016).

V roce 1941 byl klub přejmenován na SK Sparta Stará Bělá a v roce 1948 přešel oddíl pod TJ Sokol Stará Bělá. Tato symbióza skončila až na podzim roku 2012 (Fabianová, 2016).

V roce 1949 se fotbal ve Staré Bělé přestal znovu hrát, kvůli reorganizaci soutěže a mužstvo bylo zařazeno do III. třídy, kterou nikdo nechtěl hrát. Dva roky se fotbal ve Staré Bělé nehrál, ale poté díky Zdenku Foltovi opět hrál pod názvem TJ Sokol Stará Bělá, ale již bez proskovické účasti (Fabianová, 2016).

V roce 1956 se stala předsedou oddílu nejvýraznější postava starobělského fotbalu, Zdeněk Mazurek, který udělal pro starobělský fotbal opravdu hodně. Přezdívalo se mu duše starobělského fotbalu (Fabianová, 2016).

Od roku 1994 vede oddíl předseda Ing. Jiří Kačera. Tento rok byl velice úspěšný. V oddílu jsou nejpočetnější skupinou žáci, kteří byli rozděleni do družstev „A“ a „B“. Družstvo „A“ vedené trenéry Františkem Golkou, Petrem Golkou a Robertem Vašutem v soutěžním ročníku 1993/1994 vybojovalo v městském přeboru Ostravy první místo a postoupilo do vyšší soutěže. Velký úspěch zaznamenalo také družstvo dorostenců, kdy v soutěžním ročníku 1993/1994 zvítězilo a postoupilo do krajského přeboru. Tento úspěch je v celé historii oddílu zatím ojedinělý. V rámci letní přípravy na vyšší soutěž zvítězili dorostenci i na turnaji v Jistebníku (Kronika Stará Bělá 1993–1997, n.d.).

16. června 1994 započala generální oprava hřiště, kterou se z části podařilo dokončit těsně po zahájení podzimní části soutěžního ročníku 1994/1995. Do této akce se zapojili všichni členové klubu a věřili, že nový povrch hrací plochy přispěje

k podstatnému zlepšení. Kvůli této akci se tradiční turnaje na starobělském hřišti v roce 1994 nekonaly (Kronika Stará Bělá 1993–1997, n.d.).

Od roku 1998 se oddíl vedený stále Jiřím Kačerou rozhodl zaměřit svou činnost především na mládež. Byla stanovena dvě nová družstva – benjamínci (6-8 let) a kadeti (8-11 let). Družstvo dorostenců vyhrálo v ročníku 1997/1998 svou soutěž a postoupilo do župního přeboru (Kronika Stará Bělá 1998–2003, n.d.).

Oddíl kopané se značnou měrou v roce 1999 angažoval na organizačním zabezpečení soutěže čtrnácti školních družstev, která probíhala v rámci projektu „Fotbalem proti drogám a kriminalitě“. V rámci tohoto projektu hrají školní družstva mezi sebou turnajovým způsobem a trénují dvakrát týdně na školních hřištích, pod vedením zkušených trenérů (Kronika Stará Bělá 1998–2003, n.d.).

O velký úspěch se postarali v sezoně 1999/2000 starší žáci, kdy v župní soutěži posílili o nové hráče a umístili se na prvním místě v soutěži (Kronika Stará Bělá 1998–2003, n.d.).

V roce 2001 slavil konečně úspěch i mužský A tým. Družstvo vyhrálo městskou soutěž 1. B třídy a postoupilo do 1. A třídy (Kronika Stará Bělá 1998–2003, n.d.).

Na podzim roku 2012 se na valné hromadě rozhodlo, že fotbalový oddíl TJ Sokol Stará Bělá bude vyloučen ze sokolského sdružení. Od té doby funguje samostatně (Fabianová, 2016).

5.2.7 Tělocvičná jednota Orel Stará Bělá

Orel je spolek, křesťanská sportovní organizace. Prioritou činnosti Orla je především podpora sportu pro všechny. I když se jednota Orla opírá o křesťanské hodnoty, víra není podmínkou. Tou je radost z pohybu.

Starobělstí Orlí dnes fungují jako parta dětí a dospělých, které pojí dohromady láska ke sportu. Cílem není vychovávat mistry světa, ale věnovat se sportu, který podporuje kladné vlastnosti člověka – sportu, který je férový, ohlíží se na soupeře i spoluhráče. Orel chce dávat sportu smysl. V tom mu pomáhají pevné základy, které mu poskytují křesťanské hodnoty a celá historie jeho činnosti (Fabianová, 2016).

Jednota Orla ve Staré Bělé byla založena 21. srpna 1910. Vznikla z dosavadního spolku Katolická omladina. Zakladateli byli pat. Jan Zigmund, Jan Matula, Jozef Šugar, Anton Urbánek, Emil Malík, Cyril Hochman, Emil Tichopad, Petr Prokeš, Heřman Petrovský, Vojtěch Myška, Metoděj Myška a pat. Fabian Gregárek (Fabianová, 2016).

Po dobu první světové války (1914–1918) byla činnost Orla přerušena. V Katolickém domě byl zřízen lazaret pro raněné vojáky. Na znovuoživení poválečné jednoty se podílel kněz Jindřich Křenek a 12. prosince 1920 byl zvolen do jejího čela. Prvními cvičiteli byli Teodor Ševčík a Karel Choleva, pak se přihlásili Karel Staněk, Rudolf Šugar, Emil Tkadleček, Valentin Krejčíček, Eduard Klajmon a sestra Johana Šeděnková. V tomto období přechází činnost jednoty do budovy hostince U Zlatého jelena majitele Ludvíka Máchy. Postoupil Orlu také kůlnu, ve které bývalo obecní vězení, z kůlny byla vybudována tělocvična. Také vznikl divadelní kroužek, působil v sále Zlatého jelena v prvním patře. Kroužek byl tak úspěšný, že se některá vystoupení musela několikrát opakovat, představení byla vyprodána (Fabianová, 2016).

O přestavbu tělocvičny se postaral bratr Brož z Krmelína. Po přestavbě tělocvičny bylo zahájeno pravidelné cvičení. Organizátor páter Jindřich Křenek tak vybudoval v krátké době silnou organizaci s více než stovkou členů. V roce 1921 si vybraní bratři pořídili dokonce slavnostní kroje, které tehdy stály přes 800 korun, a v témže roce se uskutečnilo veřejné cvičení (Fabianová, 2016).

Když v roce 1921 přišel do Staré Bělé nový pan farář Jozef Stříž, do Orla se nadšeně zapojil a začal jej důkladně připravovat na slet do Brna v roce 1922. Sletu se zúčastnilo 9 žáků, 12, dorostenců, 5 žaček, 8 dorostenek a 53 členů (Fabianová, 2016).

Prvorepubliková orelská činnost znamenala největší rozvoj jednoty. V letech 1919–1938 probíhala pravidelná cvičení, hrálo se divadlo, fungoval sbor, pořádaly se slety. Dne 15. srpna 1931 byl dokonce otevřen Katolický lidový dům s orelskou tělocvičnou vybavenou gymnastickou nářad'ovnou (Fabianová, 2016).

Násilný zákaz činnosti přišel s další světovou válkou, tj. pro období 1939–1945. Na prvorepublikovou činnost Orli navázali po válce, ale ne nadlouho. Chod jednoty se obnovil jen nakrátko, tj. 1945–1948. Mezi únorem 1948 a listopadem 1989 Orel fungovat nesměl, jeho historie pokračuje až od 90. let 20. století (Fabianová, 2016).

Když po téměř 45 letech tělocvičná jednota Orel Stará Bělá obnovila svou činnost, původní tělovýchovné prostředky, jako jsou nářadí, tělocvičny, hřiště atd., prakticky neexistovaly a jejich pořízení bylo nákladné i časově náročné. Šestičlenný výbor, v čele s předsedou Ing. Václavem Ronovským, se v roce 1993 zaměřil na organizování kulturně osvětových akcí, které jsou nedílnou součástí náplně jednoty. Výbor i 31 organizovaných členů jednoty věřili v brzké rozšíření členské základny i v obnovení provozování tělovýchovné činnosti (Kronika Stará Bělá 1993–1997, n.d.).

V roce 1994 tvořilo členskou základnu pouze 38 členů, většinou příslušníků starší generace. Záměrem výboru pro příští období bylo navázat spolupráci s místním oddílem Junák a s některou úspěšnou jednotou Orla v blízkém okolí (Kronika Stará Bělá 1993–1997, n.d.).

V říjnu 1995 jednota uspořádala výstavu pod názvem „Historie a současnost jednoty Orla ve Staré Bělé“. Výstava se těšila značné pozornosti širší starobělské veřejnosti (Kronika Stará Bělá 1993–1997, n.d.).

Z důvodu obtížné realizace aktivit bez prostoru a nutného vybavení se výbor v roce 1996 rozhodl požádat příslušné státní orgány o navrácení bývalého orelského majetku, který byl při sjednocování tělovýchovy v roce 1948 místní jednotě Orla odebrán. Členská základna se zvýšila přijetím čtyř nových členů a výbor byl veden předsedou Janem Holainem (Kronika Stará Bělá 1993–1997, n.d.).

Za odstupujícího předsedu Jana Holaina v roce 1998 byl novým předsedou zvolen Václav Stuchlý. Hlavní úkol, který si předsevzal, byl nábor co největšího počtu členů. Během roku se nabralo 26 mladých nových členů. A nábor nových členů pokračoval i v dalších letech (Kronika Stará Bělá 1998–2003, n.d.).

Jubilejní rok 2000 znamenal pro jednotu Orla ve Staré Bělé proměnu dosavadní spíše improvizované činnosti v řádnou organizaci zejména tělovýchovné činnosti. Byly ustanoveny tři zájmové oddíly, ve kterých bylo zapojeno všech 78 evidovaných členů jednoty: stolní tenis, lední hokej a odbíjená. Brzy přibýly další oddíly: florbal, fotbal, aerobik (Kronika Stará Bělá 1998–2003, n.d.).

Na rozdíl od první republiky, kdy se Orel zaměřoval na gymnastiku a atletiku, v současnosti se věnuje hlavně kolektivním sportům. Dnešní členové se sportem baví především ve školní tělocvičně nebo na hřišti s umělým povrchem u skautské klubovny (Kronika Stará Bělá 2004-2006, n.d.).

Dnes má storobělská jednota přibližně 100 členů a provozuje pět sportů: stolní tenis, florbal, lední hokej, fotbal, aerobik. Šestým sportem, který Orli podporují, je koloběh. Orli pořídili koloběžky z grantu města v rámci projektu Ostrava – evropské město sportu 2014. K dispozici mají dvě dospělácké a tři dětské a půjčují je zdarma (Fabianová, 2016).

5.2.8 Jezdecký oddíl TJ Baník Ostrava

Jezdecký oddíl původně vznikl v Ostravě, jako jeden z oddílů TJ Baník. Mezi členy patří děti, mládež i dospělí. Jezdecký klub Baník se neomezuje jen na závodní

jezdeckví. Zajišťuje také výcvik městské jízdní policie, pro zájemce procházky na koni v terénu a výuku jízdy na koni pro začátečníky i pokročilé. Tento výcvik probíhá v kryté hale, na otevřeném pískovém kolbišti i v terénu. Zájemců o tyto služby mezi veřejností stále přibývá. Jezdecký klub Baník je jedním z předních jezdeckých klubů v naší republice. Jde o samostatný oddíl ostravského velkoklubu. Oddíl také pořádá několik závodů v roce. K nejstarším závodům patří Velká cena Ostravy, její 1. ročník byl už v roce 1959, ale od roku 1970 se pravidelně koná ve Staré Bělé. Sportovní jezdci a koně z oddílu TJ Baník Ostrava dosahují velmi dobrých výsledků jak doma, tak i v zahraničí. Za nejúspěšnější jezdce je možno jmenovat Balouna, Procházku a Lamicha. Od roku 1992 má stáje a prostory pronajatý také jízdní oddíl Městské policie Ostrava. V roce 1993 vyvíjí svou činnost i soukromý jezdecký oddíl MGT Ostrava (Kronika Stará Bělá 1993–1997, n.d.).

Historie tohoto klubu se píše už v roce 1925, kdy v Sokole Moravská Ostrava I. vznikl jezdecký odbor. O dva roky později několik bývalých jezdeckých důstojníků založilo kroužek jezdců. Samotná jízdárna byla otevřena až v roce 1931 a ve stejném roce bylo také založeno Družstvo jízdárny (později Jezdecký klub Ostrava) (Fabianová, 2016).

Hospodářská krize roku 1937 ukončila činnost klubu. Jízdárnu si pronajal Poštovní pojezdny úřad. Za války jej obsadily jednotky Sovětského svazu. Krize trvala až do roku 1946, kdy byla obnovena činnost klubu. Klub několikrát změnil název – Jezdecký oddíl Baník Ostrava, Krajský jezdecký klub Svazarmu, Jezdecký oddíl Baník Ostrava OKD a Jezdecký klub Ostrava (Fabianová, 2016).

Koně i jezdci v roce 1969 přesídlili do nově vybudovaného areálu ve Staré Bělé. Jezdecký areál na dolním konci Staré Bělé vznikl postupnými úpravami z původní zamýšlené stavby čtyřřadého kravína a přilehlých pozemků. Od roku 1993 již tvoří jezdecký areál správní budova s byty, sociálním zařízením, klubovny pro personál, stáje, písková a travnatá kolbiště, travnaté plochy a výběhy koní (Kronika Stará Bělá 1993–1997, n.d.).

70. a 80. léta 20. století byla pro oddíl velice významná. Klub vedl špičkový trenér, někdejší armádní jezdec a československý reprezentant Jan Havel. Jeho pojetí v trénování přineslo spoustu jezdeckých úspěchů. Koně a jezdci se účastnili mezinárodních závodů. Po jeho smrti v roce 1986 klub hledal několik let vhodného nástupce (Fabianová, 2016).

Oddíl se v roce 1990 přece jen dočkal vhodného nástupce. Trenérem se stal Pavel Hudeček, který úspěšně pokračoval v ostravské jezdecké tradici a v letech 1994 a 1996 získal titul Trenér roku (Fabianová, 2016).

Dne 1. dubna 1994 se klub oddělil od TJ Baník Ostrava OKD a stal se samostatným právním subjektem. Ve stejném roce uspořádal Jezdecký klub Baník 30. ročník velké ceny Ostravaru (27. - 29. květen) a mezinárodní mistrovství republiky v jízdě na koni (8. - 10. červenec). Obou akcí se zúčastnilo mnoho diváků i ze zahraničí. Za největší úspěchy v této sezoně považoval trenér Hudeček tituly oblastních přeborníků, které získali J. Blahutová s klisnou Floria Orio plus a I. Višinka na koni Intersonik Grand. Zájem o členství stále rostl, a proto musel oddíl přechodně zastavit přijímání dalších nových členů. Oddíl měl přes 120 organizovaných členů (Kronika Stará Bělá 1993–1997, n.d.).

Velké úspěchy v roce 1995 dosáhl starobělský jezdec Jaroslav Jindra. Kromě domácích úspěchů zvítězil i na mezinárodním mistrovství ČR a získal také Velké ceny Prahy, Hradce Králové a Frenštátu. Těchto úspěchů dosáhl v sedlech klisen MGT Hilma a MGT Kréda. Klisna Hilma byla dokonce zvolena koněm roku. Těmto úspěchům značně dopomohl trenér Pavel Hudeček (Kronika Stará Bělá 1993–1997, n.d.).

I v roce 1996 oddíl pořádal Velkou cenu Ostravy, ale od tohoto roku se soutěžilo v rámci tří denních závodů. Prvenství ve Velké ceně Ostravy obhájil Jindra Jaroslav na koni Sirah ze stáje JS Lázně Bohdaneč, kam Jindra přestoupil z JK Baník Ostrava. Na stejných závodech dosáhl úspěchu také starobělský jezdec Višinka na koni Stavia Charlie ve skoku mohutnosti (Kronika Stará Bělá 1993–1997, n.d.).

V červenci roku 1997 byl celý areál postižen záplavami. Oddíl zaplavila vylitá Odra i Starobělský potok. Koně museli na několik dní ven ze stájí, protože v nich bylo metr a půl vody. Přeci jen jezdecký klub dokázal ještě před záplavami zorganizovat tyto akce: Přátelské skokové závody s kritériem mladých koní ve dnech 26. a 27. dubna, Velká cena Ostravy (33. ročník), Přátelské závody a kritérium mladých koní ve dnech 31. května a 1. června (Kronika Stará Bělá 1993–1997, n.d.).

Na starobělském kolbišti se tedy i v tomto roce opět konaly závody. Velké ceny Ostravy se jezdci Baníku nezúčastnili, neboť jediný zástupce Ivo Višinka pro zranění koně neshodil. Skokové závody a KMK (Malá cena Ostravy) se konaly ve dnech 29., 30. a 31. května. V rámci těchto závodů proběhlo 13 dílčích soutěží. Mezi úspěchy domácí stáje patří první místo při dvoufázovém skákání pro seniory a jednoroční koně, které vybojovala Petra Špalková na koni City, dále vítězství L. Masára na koni

Kornetka ve dvoufázovém skákání pro seniory, vítězství téhož jezdce na koni Reznah v soutěži stupňované obtížnosti pro seniory i vítězství B. Višínkové na koni Charlie ve skoku „L“ pro juniory. V roce 1998 se na starobělském kolbišti konalo i mistrovství ČR mužů a žen, a to ve dnech 17., 18. a 19. července. Do bojů o přední umístění se členové Baníku ale nedostali (Kronika Stará Bělá 1998–2003, n.d.).

Roku 1999 probíhaly opravy jezdeckého areálu. Mezi tehdejší úspěchy patří: vítězství jezdce T. Bajnara na koni MGT Gold River ve skokové soutěži (skok S – 130 centimetrů) v Albertovci, druhé místo družstva ve složení jezdců Bajnar, Kapušová, Pěkníková a Višínková na mistrovství ČR ve skocích konaném v Hradci nad Moravicí, 3. místo jezdce L. Masára na koni Newport Nestor v ceně Radegasta – skoku stupně ST (překážky 140 centimetrů) konané na závodisti ve Frenštátě pod Radhoštěm a 1., 2. místo ostravských strážníků Všolková, Starovský v soutěži O pohár primátora, konané ve Staré Bělé. Dále v roce 1999 klub nově provozuje hipoterapii (jízdu na koni pro hendikepované děti). O rok později za velké úspěchy z posledních let místní zastupitelstvo ocenilo Jezdecký klub Baník udělením grantu ve výši 21 600 Kč a poskytnutím finančního příspěvku 2 000 Kč (Kronika Stará Bělá 1998–2003, n.d.).

Mezi další významné úspěchy klubu patří: Tomáš Bajnar s hřebcem MGT Dias se v roce 2002 stali vítězi v domácí Velké ceně Ostravy, Marek Hentšel se v letech 2003-2005 stal mistrem republiky, nejprve jako starší junior, poté v kategorii mladých jezdců. Marek Hentšel měl úspěchy také v roce 2015, kdy obsadil se svým koněm Sauronem 3. místo ve Velké ceně Ostravy a ve stejném roce se s koněm Pandrholou v belgickém Lanakenu dostal do finále Mistrovství světa mladých koní jako první čistě česká dvojice. Velký úspěch zaznamenala také Zuzana Brátová s koněm Sandino. Stali se v roce 2016 vítězi prestižní Velké ceny Ostravy (Fabianová, 2016).

Kolem roku 2008 postupně rostla nová tréninková hala. Pro jezdecký klub byla renovace areálu potřebná. Nová tréninková hala je určena především pro sportovní výcvik (Kronika Stará Bělá 2007–2011, n.d.).

5.2.9 Sbor dobrovolných hasičů

Sbor dobrovolných hasičů (SDH) ve Staré Bělé byl založen 29. června 1888. Sbor byl společný pro spojené obce Starou a Novou Bělou. Hasiči dostali obecní dvoukolovou stříkačku z roku 1872 a ze sbírek mezi občany zakoupili nejnütnější výzbroj (Fabianová, 2016).

V roce 1896 novobělští členové založili vlastní sbor Nová Bělá. Ve Staré Bělé to znamenalo značný úbytek členů (Stibor, 1997).

Stavba nové hasičské zbrojnice začala v roce 1931. Slavnostní otevření nové zbrojnice bylo dne 1. srpna 1937. Ta byla od roku 1939 zabrána pro německou školu. I přes tyto komplikace byla zakoupena nákladní Tatra, kterou hasiči používali až do roku 1974 (Blahut, Sýkora, & kolektiv autorů, 2018).

V porevoluční době se činnost starobělských hasičů nevyvíjela tak, jak by si ji představovali v minulosti. Hlavní příčinou byl malý zájem mladé generace o aktivní činnost ve sboru. Organizace měla pouze 61 organizovaných členů a jedenáctičlenný výbor. I přes uvedenou skutečnost dobrovolní hasiči dokázali sestavit osmičlennou zásahovou jednotku, jejíž členové byli průběžně školeni a prováděli praktická požární cvičení. Jednotka však vyzvána k zásahu v roce 1993 nebyla, protože se požáry ani jiné mimořádné události nekonaly. Členové se spíše zaměřovali na údržbu požární techniky a objektu požární zbrojnice. Kromě zásahové jednotky vykazovalo aktivní činnost taky dvanáctičlenné družstvo žáků, které vedl pan Urban. V červnu roku 1993 proběhla na sokolském hřišti soutěž o pohár mladých hasičů. Soutěže se zúčastnilo celkem 9 družstev a domácí tým skončil na třetím místě. Mladí hasiči se ve stejném roce také zúčastnili celoroční soutěže „Plamen“, kde obsadili deváté místo (Kronika Stará Bělá, 1993–1997, n.d.).

I v roce 1994 se mladí hasiči zúčastnili celoročního požárního desetiboje pod názvem „Plamen“, ale ani tehdy nedosáhli na medailové umístění. Ale jeden úspěch přeci jen zaznamenali. V branném závodě, pořádaném pro oblast Ostravy 3, který se v tomto roce konal ve Staré Bělé, zvítězili (Kronika Stará Bělá, 1993–1997, n.d.).

Od 1. ledna 1995 začala platit novela zákona o požární ochraně a změnil se také název na Hasičský záchranný sbor České republiky (HZSČR). V novelizovaném zákoně jsou upřesněny práva a povinnosti okresních úřadů a obcí při zajišťování požární ochrany, provádění požárního dozoru a jsou v něm upřesněna kritéria pro posuzování a postih protipožárních přestupků. Došlo i ke změnám v ekonomických vztazích, proto přijalo Sdružení hasičů na svém prvním řádném sjezdu i nové znění stanov, které je závazné pro místní organizace (Kronika Stará Bělá, 1993–1997, n.d.).

Místní sbor zůstává dobrovolnou účelovou organizací, a proto mu i nadále přísluší původní název – Sbor dobrovolných hasičů. Podle novely zákona o požární ochraně platné od 1. ledna 1995 přísluší název HZSČR pouze sborům profesionálním. Během

roku 1996 vyjela jednotka k 10 zásahům. Požáry se však Staré Bělé vyhnuly (Kronika Stará Bělá, 1993–1997, n.d.).

Starosta sboru pan Hlavenka na výroční členské schůzi, konané 7. prosince 1997 v klubovně hasičské zbrojnice, shrnul mimořádné náročné činnosti. V červenci 1997 začalo, podle pamětníků, pro SDH dosud nejnáročnější léto v historii. První výjezd se uskutečnil na místní koupaliště, kde velké množství bahna zaplavilo oba bazény. Nánosy bahna s kamením ucpaly kanalizační vpust na přilehlé ulici Mitrovické. Na této ulici bahno ohrožovalo její bezpečný průjezd. Téhož dne v odpoledních hodinách byla provedena evakuace usedlosti „Na Honculí“ - voda z rozvodněné Odry zde zalila ulici Na Lukách. V pondělí 7. července ráno se místní potok přeléval přes ulici Stareckou. Odpoledne byla vyhlášena evakuace rodinných domků na ulici K Průplavu, obyvatelé však z domků odejít odmítli. Současně probíhalo odklizení naplavenin a padlých stromků na hlavních komunikacích obce. V úterý 8. července byly opět zatopeny dolní úsek ulice Mitrovické, Starecké, Proskovické, K Průplavu, Útočná a Na Sovinci. Čerpání vody ze sklepů se ukázalo jako neúčinné. Pokračovalo čištění břehů a okolí potoka. Okolo 7 hodiny ráno dochází k sesuvu půdy v ulici Na Popí, kde byly ihned zahájeny záchranné práce. Ve středu 9. července klesla hladina Odry. Bylo prováděno čištění vody ze zatopených sklepů a zajištění neprůjezdnosti značně poškozené ulice Na Lukách. Po nocích probíhala povodňová pohotovost. Od 13. července do konce měsíce byla výjezdová jednotka nasazena ve dvousměnném provozu na permanentní čerpání vody ze zatopené části Nové Vsi (Kronika Stará Bělá, 1993–1997, n.d.).

Obsáhlá a náročná činnost byla oceněna i správními orgány obvodu. Z prostředků obvodu obdržel SDH finanční příspěvky na rekonstrukci vodovodní přípojky do zbrojnice, na zakoupení motorové pily, na nové stejnokroje i na prováděná odborná školení. Velice kladně hodnotilo činnost místního hasičského sboru při červencové povodni i obvodní zastupitelstvo na svém zasedání 9. září 1997 (Kronika Stará Bělá, 1993–1997, n.d.).

Po předchozím mimořádném vytížení většiny členů místního SDH došlo k určitému útlumu činnosti. V roce 1998 se konaly oslavy 110 let trvání sboru. Oslavy byly ve dnech 19. a 20. září 1998. Byly zahájeny dopoledním námětovým cvičením v centru obce, které znázorňovalo zásah hasičů při požáru bývalé školní budovy. Pak následovala ukázka činnosti s moderní hasičskou technikou. Odpoledne proběhla v prostorách okolo budovy místní základní školy soutěž mladých hasičů a následně i veteránů v požárním útoku. Oslavy pokračovaly i další den. S kulturním programem

vystoupily i děti z místní mateřské školy. Oslavy byly zakončeny společným pohoštěním přítomných i následným všeobecným veselím. V tomto roce měl SDH 70 registrovaných členů (Kronika Stará Bělá, 1998–2003, n.d.).

Sbor dobrovolných hasičů spolupracuje se správou obvodu, která poskytuje hasičům i značnou finanční i materiálovou pomoc. Naproti tomu se členové sboru snaží plnit nejen úkoly vyplývající z poslání sboru, ale též pro obvod prospěšné práce, o které je správou obvodu požádán (Kronika Stará Bělá, 1998–2003, n.d.).

V roce 1999 dosáhli velkého úspěchu starobělští dorostenci na celoroční soutěži dorosteneckých družstev okresu. Obsadili stříbrnou příčku. Členská základna se zvýšila na 80 registrovaných členů (Kronika Stará Bělá, 1998–2003, n.d.).

Roku 2001 začala velká novodobá rekonstrukce hasičárny. Úřad městského obvodu zabezpečil materiál a odborné práce. Většinu práce zvládli hasiči sami. V tomto roce byly dodány i nové přilby a nehořlavá výstroj včetně rukavic (Kronika Stará Bělá, 1998–2003, n.d.).

K roku 2002 se podařilo získat dostatečný počet dětí, aby se mohl sbor dobrovolných hasičů znovu zapojit do celostátní soutěže „Plamen“. Obětavé práce s kroužkem mládeže přinesl první úspěchy, když v pohárové soutěži konané v Petřkovicích obsadilo starobělské družstvo 1. a 2. místo. Mladí hasiči kromě závodů také pořádají turistické zájezdy do hor (Kronika Stará Bělá, 1998–2003, n.d.).

O tom, že v i řadách starobělských hasičů mohou vyrůst vynikající jedinci, kteří se mohou rovnat profesionálním sportovcům, všechny přesvědčil Jan Adámek. Ten dosáhl velkého úspěchu v roce 2004 v silniční cyklistice. 17. a 18. července 2004 se zúčastnil mistrovství světa hasičů v cyklistice. Na tomto mistrovství za účasti okolo 500 startujících ze 14 států se Jan Adámek stal mistrem světa v silniční časovce na 11 kilometrů (Kronika Stará Bělá, 2004–2006, n.d.).

V roce 2007 Vzniklo nové závodní družstvo mužů pro účast na závodech v požárním sportu okresního přeboru. O 4 roky později vzniklo také ženské družstvo, které reprezentuje starobělský sbor v soutěžích požárního útoku (Kronika Stará Bělá, 2007–2011, n.d.).

5.2.10 Taneční škola TREND

Jedná se o soukromou školu pana J. Riedla, která se zaměřuje na výchovu špičkových tanečníků, kteří chtějí dosáhnout pozoruhodných výsledků, jak na republikové úrovni, tak se začínají prosazovat i na mezinárodních soutěžích. Působí

v Katolickém domě, a to již od roku 1990. Ale oficiálně byla taneční škola založena až v roce 1993. Je určena jak pro mládež, tak i dospělé (Kronika Stará Bělá, 1993–1997, n.d.).

Základní členění je: Baby studio, Junior klub I., Junior klub II. a taneční klub dospělých. V taneční škole existuje ještě jedna samostatná skupina pod názvem HOPSALÍN. Tato skupina se osamostatnila již v roce 1993 a od té doby baví děti i dospělé ve svých zábavních programech. HOPSALÍN je tedy zábavní organizace, která za úplatu pořádá zábavní programy pro firmy, obchodní centra a školy. Pořádá i prázdninové pobyty rodičů s dětmi (Kronika Stará Bělá, 1993–1997, n.d.).

Skvělé výsledky taneční školy se dostavily hned několikrát. Dosažené úspěchy na prestižních tanečních soutěžích jsou pro všechny tanečnický TŠ TREND impulsem pro další trénink. Úspěchy tanečnicků nejsou jen záležitostí uspokojování jejich osobních zájmů, ale přispívají i k reprezentaci Staré Bělé. Proto obvodní zastupitelstvo podporuje činnost TŠ TREND udělováním finančních grantů, příspěvků, respektive jiných účelových dotací (Kronika Stará Bělá, 2007–2011, n.d.).

V roce 1996 v sále KD Bílovec proběhlo mistrovství světa České republiky v dětských družstvech – latinskoamerické tance. Tohoto mistrovství se zúčastnilo 21 družstev z celé České republiky. Taneční školu TREND reprezentovala dvě družstva A a B. Obě postoupila do finále a družstvo A dokonce vyhrálo a stalo se mistrem České republiky pro rok 1996. Družstvo B se umístilo na krásném 3. místě (Kronika Stará Bělá, 1993–1997, n.d.).

I v roce 1997 bylo o taneční škole slyšet. 23. března 1997 se v Praze konalo mistrovství ČR tanečních párů v latinskoamerických tancích. I zde chtěli tanečníci TRENDu potvrdit své kvality. Jejich snaha a poctivá příprava se neminula účinkem. Titul mistra České republiky mládeže do 18 let vybojoval i v těžké konkurenci Z. Rezler a M. Kocichová. Vítězné páry z mistrovství ČR byly nominovány k účasti na mistrovství světa, které se konalo 11. dubna 1997 v hlavním městě Slovinska Ljublaně. Zde dosáhl pár Z. Rezler a M. Kocichová vynikajícího úspěchu. Poprvé v historii českého tanečního sportu se český pár probojoval do semifinále a stal se dvanáctým tanečním párem světa (Kronika Stará Bělá, 1993–1997, n.d.).

V roce 1998 se taneční škola změnila v taneční klub Trend a v občanské sdružení. Postupně byla navázána spolupráce s lepšími trenéry a působení se začalo dělit na soutěžní a zájmovou sekci. (Kronika Stará Bělá, 1998–2003, n.d.).

V roce 2000 skvělý úspěch zaznamenali také Martin Navrátil a Michaela Volná, kdy na mezinárodním mistrovství ČR v latinskoamerických tancích mládeže, které se konalo 25. března 2000 v Ostravě-Porubě, obsadili druhé místo a získali titul vicemistra ČR (Kronika Stará Bělá, 1998–2003, n.d.).

Skvělého úspěchu dosáhl také taneční pár Szymon Božek a Michaela Riedlová, kteří se stali juniorskými mistry České republiky v deseti tancích (Kronika Stará Bělá, 1998–2003, n.d.).

Michal Kostovčík a Kamila Dostálová se stali v roce 2004 mistry České republiky v latinskoamerických tancích. Od tohoto roku klub začal pořádat tréninkové kempy v kladenském hotelu U Holubů, kde se sjíždí okolo 120 párů z Česka i z okolních států (Fabianová, 2017).

5.2.11 Český Junák – svaz skautů a skautek

Do organizovaných pohybových aktivit spadá také činnost místního Junáka (český skaut). Sport je nedílnou součástí jeho náplně, i když ne hlavní.

Starobělský skautský kalendář je velice pestrý. Kromě pravidelných schůzek a výletů do přírody se oddíl každoročně těší třeba na tradiční drakiádu, den deskových her, mikulášské divadlo, vánoční světlo z Betléma či účast na orientačních bězích. Ovšem vrcholem každého roku je jednoznačně prázdninový letní skautský tábor (Hořínková, 2016).

Úplné začátky starobělského skautského střediska mohou připomínat záběry z akčního historického filmu. Členové měli tajná setkání v domovech lidí, kteří skauting podporovali. Neměli žádné odznaky, kroje nebo další hrdé symboly. Snažili se o naprosté splynutí s davem. (Hořínková, 2016).

Starobělský Junák vznikl v roce 1983. Iniciátorem skautské činnosti byl pan Jiří Hořínek, mezi skauty zvaný Sokol. Klukům se snažil přibližovat skautské myšlenky a zásady. Nápady čerpal ze starých skautských časopisů, které měl z dřívějších dob, kdy skaut ještě mohl fungovat. Junák oficiálně patřil pod Spolek českých ochránců přírody, i tak si pan Hořínek zažil pár výslechů, protože komunistickým představitelům se jeho činnost zdála podezřelá. (Kronika Stará Bělá, 1993–1997, n.d.).

Historie skautingu ve Staré Bělé však sahá ještě hlouběji do minulosti. Nejstarší vzpomínky starobělských skautů jsou spojeny s páterem Josefem Rybenským, který v padesátých letech 20. století vedl místní farnost. Byl to skaut srdcem i duší. Dokazuje to i fakt, že si na faře postavil stan, ve kterém každou noc spal. Do Staré Bělé přišel

až v roce 1950, kdy byla skautská organizace komunistickým režimem zakázána. V roce 1952 pro pátera Josefa Rybenského po mši přijela STB a zatkla ho. Mimo jiné i pro podporu skautských myšlenek a jeho působení mezi mládeží (Hořínková, 2016).

Po celostátním obnovení činnosti Junáka v roce 1989 i starobělští skauti svou činnost legalizovali. O rok později bylo slavnostní zahájení jejich veřejné činnosti a následně s tímto rokem vybudovali z bývalé farní kůlny vlastní klubovnu (Kronika Stará Bělá, 1998–2003, n.d.).

V roce 1993 registroval Český Junák ve Staré Bělé celkem 96 členů. Ve stejném roce přispěli skauti ve spolupráci s KDU-ČSL k obohacení kulturního života obvodu secvičením divadelního představení k oslavě šestistého výročí umučení patrona farního kostela sv. Jana Nepomuckého (Kronika Stará Bělá, 1993–1997, n.d.).

Ve spolupráci s CHARITOU Ostrava uskutečnil svaz 6. září a 10. října 1994 ve své klubovně sbírku šatstva, obuvi i ostatních potřeb. Pro veřejnost sehráli dne 4. prosince 1994 v Katolickém domě divadelní hru Šíleně prolhaná princezna. Zhlédlo ji zhruba 250 spokojených diváků (Kronika Stará Bělá, 1993–1997, n.d.).

Roku 1997 se starší skauti a skautky zúčastnili setkání s papežem Janem Pavlem II. v Hradci Králové. Téhož roku skauti dokonce vymysleli a realizovali „Taneční maraton“, který proběhl 29. listopadu v klubovně střediska (Kronika Stará Bělá, 1993–1997, n.d.).

5.2.12 Lyžařská škola

Lyžařská škola byla založena v roce 1997 panem PhDr. Petrem Kutáčem. Tato specializovaná škola se zaměřuje na výuku lyžování u dětí ve věku 6 až 15 let. Výuka se skládá z přípravy v tělocvičně a v zimním období výcviku na sněhu. Nejčastěji výcvik probíhá na Bílé v Beskydech. Na závěr sezony pořádá škola přebor svých žáků. Celkově škola končí účastí na pochodu Starobělská zámčiska s opékáním buřtů na tenisových kurtech ve Staré Bělé. Pro značný zájem o tuto výuku se škola koná od svého založení každoročně. Zájem projevují zejména rodiče, kteří se snaží s dětmi užívat krásy tohoto sportu na horách (Kronika Stará Bělá, 2007–2011, n.d.).

5.2.13 AVZO Malá Sihasapa

Tato organizace s poněkud tajemným názvem (Asociace víceúčelových základních organizací) Malá Sihasapa je nástupnickou organizací Svazarmu (svaz pro spolupráci s armádou). Rok založení základní organizace Svazarmu se datuje kolem roku 1967. Byla to organizace nepolitická, která sdružovala mladé dívky a chlapce, kteří

se ve svých odbornostech připravovali na službu v Československé lidové armádě. Svazarm připravoval brance k výkonu vojenské služby, především řidiče, které armáda potřebovala, nejen pro obsluhu bojové techniky, ale i jiné specifické odbornosti jako letectví, potápěče, radisty a další (Fabianová, 2017).

Hlavním iniciátorem vzniku organizace ve Staré Bělé byl rodák z Nové Bělé pan Jan Klega, který byl zvolen i prvním předsedou této organizace. Hlavním cílem bylo vybudovat zázemí pro novou klubovnu. Kolem roku 1970 byl organizaci přidělen pozemek a v roce 1971 začala stavba za pomoci velkého zájmu mládeže a dospělých. Organizace ukončila svou činnost v roce 1990 (Fabianová, 2017).

Dnešní název této organizace je pro mnohé „zkráceným“ názvem nepříliš dlouhé minulé doby. Sdružuje především střelecké kluby, modeláře, automotokluby nebo kynology. Zaměřuje se na práci s dětmi a mládeží s důrazem na střelecké dovednosti, tábornické znalosti a turistiku. Děti se také učí věci o životě v přírodě, uzly, morseovku, šifry nebo soutěží ve všemožných sportovních výkonech – držení činky nebo přeskoky. Učí se také spolupracovat s druhými. Mladí táborníci se scházejí pravidelně ve své klubovně. Vydávají pro své členy oddílový zpravodaj SIHÁČEK, kde hodnotí svou činnost. Akce, které organizace pořádá, nebo se podílí na jejich organizaci, jsou například střelecká soutěž Trefa, přehlídka činnosti neziskových organizací s názvem Bambiriáda nebo veřejná střelecká soutěž Starobělská pažba. Starobělská pažba je otevřená soutěž pro všechny, kteří chtějí ukázat, jakou mají trefu. Některé ročníky vyhráli i starobělstí odchovanci. V roce 2008 se organizace podílela na pořádání republikového finále Turisticko tábornické olympiády v okolí myslivecké chaty a v přilehlém lese Pešátek, a to za účasti 86 soutěžících (Kronika Stará Bělá 2007–2011, n.d.).

Po skončení činnosti Svazarmu v roce 1990 bylo působení činnosti starobělských členů dobou temna. Hodně členů přešlo k nově vznikajícím organizacím a spolkům. Organizace měla pouze sedm věrných členů, kteří po vzniku nástupnické AVZO přešli pod její křídla (Fabianová, 2017).

V letech 1990 až 2000 členové věnovali hodně času a energie pouze na uchránění organizace před jejím zánikem a na nejnnutnější opravy klubovny (Fabianová, 2017).

Na jaře roku 2002 si starobělstí členové pláclí s partou lidí, kteří chtěli organizaci pomoci. Jednalo se o zkušené vedoucí a instruktory z organizace RADAMOK (Rada dětí a mládeže Moravskoslezského kraje). Po opravě klubovny, která trvala téměř půl

roku, začala na podzim v roce 2002 znovu pravidelná činnost organizace s dětmi. Tak vzniká Malá Sihasapa (Fabianová, 2017).

5.3 Výhled do budoucnosti organizovaného sportu v obci Stará Bělá

Současné trendy nasvědčují tomu, že o budoucnost organizovaných sportů v obci je dobře postaráno. Členská základna v jednotlivých spolcích rok od roku stoupá. Dobrovolné aktivity jejich členů se zaměřují především na motivování nováčků a vzhledem k zalidňování obce mladými rodinami je tu dobrá perspektiva pro rozšiřování členských základen zejména o mladší děti.

Ať už hovoříme o sportu organizovaném či nikoli, vždy je důležitá motivace, která jednotlivce i kolektivy ke sportu přitáhne.

Příkladem celonárodní aktivity, která si bere za cíl probudit zájem o sport u mladé generace, může být Sazka Olympijský víceboj. Jedná se o projekt určený základním školám a víceletým gymnáziím, které se mohou se žáky do něj zapojit v hodinách tělesné výchovy, a nezapomíná se přitom ani na děti s hendikepem, pro které je určena Paralympijská výzva. U Sazka Olympijského víceboje přitom nezáleží na velikosti školy, ba není ani důležité, jestli má sportovně nadané žáky. Nepotřebuje dokonce žádné speciální pomůcky a vybavení. Výzvy se chopila i starobělská základní škola s cílem, který je všeobecně daný: motivovat děti k všestrannému rozvoji. A půjdou-li děti cestou organizovaného sportu či neorganizovanými aktivitami, na tom nezáleží. Podstatné je, že najdou cestu k pohybu.

Cestu však může znesnadnit řada nepředvídatelných okolností. Právě dnes jsme svědky, jak je schopna do našich osudů zasáhnout pandemie infekčního onemocnění. Aktuálně (od počátku roku 2020) se celý svět potýká s nákazou koronavirem SARS-CoV-2 a není oblasti, kterou by tento zákeřný virus nezasáhl. A tak i veškeré sportovní aktivity jsou utlumeny, soutěže odkládány, tréninky rušeny. Záleží na každém jednotlivci, jak se s touto situací v nouzovém stavu vypořádá a stále zůstane fit, byť v domácím prostředí.

6 Závěr

Jednotlivé sportovní a tělovýchovné organizace ve Staré Bělé mají dlouholetou tradici. Již před vznikem Sokola (nejstarší tělovýchovný oddíl ve Staré Bělé) byl sport pro místní obyvatelstvo součástí jejich životů. Po vzniku jednotlivých tělovýchovných organizací se sport v obci ještě více rozšířil.

Velmi výraznou stopu za sebou zanechává tělocvičná jednota Sokol a fotbalový oddíl. Nejvíce se ale obec proslavila díky Jezdeckému klubu TJ Baník Ostrava a Taneční škole TREND, které získávaly úspěchy i na celorepublikové úrovni.

Hlavním cílem této práce bylo zpracování historie jednotlivých tělovýchovných organizací v obci Stará Bělá a také seznámit čtenáře se vznikem a vývojem jednotlivých oddílů. Cíle práce tak byly splněny. Práce popisuje třináct místních organizací s tělovýchovným zaměřením a každé z nich je věnována samostatná podkapitola.

7 Souhrn

Bakalářská práce, která se týká historie jednotlivých organizovaných sportů v městském obvodu Ostrava – Stará Bělá, začíná přehledem poznatků, kde je popsán, charakterizován organizovaný sport. Poté následuje historie (vznik a vývoj) tělovýchovné jednoty Sokol, tělovýchovné jednoty Orla a Svazarmu na území České republiky. Na přehled poznatků navazuje výsledková část (hlavní). Ta se zabývá konkrétními místními spolky a organizacemi, kde probíhá organizovaný sport, a následně jejich chronologickou historií.

8 Summary

Bachelor thesis about history of individual organized sports in city district Ostrava – Stará Bělá begins with overview of knowledge, where is described and characterized organized sport, followed by history and formation of physical education organization Sokol, physical education organization Orel and Svazarm in the Czech republic. Overview of knowledges then continues into results (main) part of this Bachelor thesis. Results part describes each individual association or organization where organized sport is realized and describes their chronological history.

9 Referenční seznam

Archivní prameny:

Blahut, B., Sýkora, P., & kolektiv autorů (2018). *Kronika obce Stará Bělá 1918–1938*. Ostrava: Úřad městského obvodu Stará Bělá.

Kronika Stará Bělá 1993–1997 (n.d.). Ostrava: Úřad městského obvodu Stará Bělá.

Kronika Stará Bělá 1998–2003 (n.d.). Ostrava: Úřad městského obvodu Stará Bělá.

Kronika Stará Bělá 2004–2006 (n.d.). Ostrava: Úřad městského obvodu Stará Bělá.

Kronika Stará Bělá 2007–2011 (n.d.). Ostrava: Úřad městského obvodu Stará Bělá.

Periodika:

Allen, C. P., Telford, R. M., Telford, Richard, D., & Olive, L. S. (2019). Sport, physical activity and physical education experiences: Associations with functional body image in children. *Psychology of Sport and Exercise*, 45, 101572. <https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2019.101572>

Booth, V., Rowlands, A., & Dollman, J. (2019). Physical Activity Trends in Separate Contexts Among South Australian Older Children (10–12 Y) and Early Adolescents (13–15 Y) From 1985 to 2013. *Pediatric Exercise Science*, 31(3), 341–347. <https://doi.org/10.1123/pes.2018-0082>

Desroches, G., Poulin, F., & Denault, A.-S. (2019). Sports participation patterns throughout high school and their antecedents. *Applied Developmental Science*, 1–12. <https://doi.org/10.1080/10888691.2019.1687297>

Dlouhý, O. (2017, February). Cyklisté si pořídili prapor. Sami jej navrhli a zaplatili. *Starobělský zpravodaj*, 27(2), 10.

Elliott, S., Drummond, M. J. N., & Knight, C. (2018). The Experiences of Being a Talented Youth Athlete: Lessons for Parents. *Journal of Applied Sport Psychology*, 30(4), 437–455. <https://doi.org/10.1080/10413200.2017.1382019>

Emm-Collison, L., Lewis, S., Reid, T., Matthews, J., Sebire, S., Thompson, J., & Jago, R. (2019). Physical Activity during the School Holidays: Parent Perceptions and Practical Considerations. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 16(10), 1697. <https://doi.org/10.3390/ijerph16101697>

Fabianová, J. (2016, March). Sbor dobrovolných hasičů Stará Bělá. *Starobělský zpravodaj*, 26(3), 9-10.

Fabianová, J. (2016, May). Fotbalový klub Stará Bělá. *Starobělský zpravodaj*, 26(5), 8-9.

- Fabianová, J. (2016, November). Jezdecký klub Baník Ostrava. *Starobělský zpravodaj*, 26(11), 6-7.
- Fabianová, J. (2017, January). Tělocvičná jednota Sokol Stará Bělá. *Starobělský zpravodaj*, 27(1), 10-12.
- Fabianová, J. (2017, March). AVZO Stará Bělá pobočný spolek. *Starobělský zpravodaj*, 27(3), 8-9.
- Fabianová, J. (2017, April). Spolek Taneční klub Trend Ostrava. *Starobělský zpravodaj*, 27(4), 8-9.
- Fochesatto, C. F., Gaya, A., Brand, C., Mota, J., Bandeira, D. R., Lemes, V. B., ... Gaya, A. R. (2020). SLEEP AND CHILDHOOD MENTAL HEALTH: ROLE OF PHYSICAL ACTIVITY AND CARDIORESPIRATORY FITNESS. *Revista Brasileira de Medicina Do Esporte*, 26(1), 48–52. <https://doi.org/10.1590/1517-869220202601218097>
- García, J., & Suárez, M. J. (2019). Organised and non-organised after-school physical activity among children in Spain: the role of school-related variables. *European Sport Management Quarterly*, 1–18. <https://doi.org/10.1080/16184742.2019.1594329>
- Holain, J. (2016, October). Orel jednota Ostrava - Stará Bělá. *Starobělský zpravodaj*, 26(10), 7.
- Hořínková, M. (2016, July-August). Junák – český skaut, středisko Stará Bělá, z.s.. *Starobělský zpravodaj*, 26(7-8), 9.
- Kallinen, V., Jaakkola, T., Mononen, K., Blomqvist, M., Tolvanen, A., Kyrolainen, H., ... Konttinen, N. (2019). Relationships between achievement goal orientation, perceived competence, and organized sports A cluster analysis of Finnish children. *International Journal of Sport Psychology*, 50(6), 485–502.
- Krejčíček, M. (2013, February). Tělovýchovná jednota si připomněla 110. výročí svého vzniku. *Starobělský zpravodaj*, 23(2), 4.
- Logan, K., & Cuff, S. (2019). Organized Sports for Children, Preadolescents, and Adolescents. *Pediatrics*, 143(6), e20190997. <https://doi.org/10.1542/peds.2019-0997>
- Mathisen, F. K. S., Kokko, S., Tynjälä, J., Torsheim, T., & Wold, B. (2019). Leisure- time physical activity and participation in organized sports: Changes from 1985 to 2014 in Finland and Norway. *Scandinavian Journal of Medicine & Science in Sports*, sms.13431. <https://doi.org/10.1111/sms.13431>

- Miller, S. M., & Siegel, J. T. (2017). Youth sports and physical activity: The relationship between perceptions of childhood sport experience and adult exercise behavior. *Psychology of Sport and Exercise*, 33, 85–92. <https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2017.08.009>
- Strandbu, Å., Bakken, A., & Stefansen, K. (2019). The continued importance of family sport culture for sport participation during the teenage years. *Sport, Education and Society*, 1–15. <https://doi.org/10.1080/13573322.2019.1676221>
- Trentacosta, N. (2020). Pediatric Sports Injuries. *Pediatric Clinics of North America*, 67(1), 205–225. <https://doi.org/10.1016/j.pcl.2019.09.013>
- Vella, S. A., Gardner, L. A., Kemp, B., Schweickle, M. J., & Cliff, D. P. (2019). Sports Participation, Health Behaviours, and Body Fat during Childhood and Early Adolescence: A Multiple Mediation. *Journal of Science and Medicine in Sport*, 22(12), 1324–1329. <https://doi.org/10.1016/j.jsams.2019.07.011>
- Wheeler, S., & Green, K. (2019). ‘The helping, the fixtures, the kits, the gear, the gum shields, the food, the snacks, the waiting, the rain, the car rides ...’: social class, parenting and children’s organised activities. *Sport, Education and Society*, 24(8), 788–800. <https://doi.org/10.1080/13573322.2018.1470087>

Knižní zdroje:

- Árnason, J. P. (2010). *Historicko-sociologické eseje*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON).
- Brych, J., Janoušek, L., & Parkan, F. (2018). *Historie střelectví z ručních palných zbraní*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum.
- Fikar, A. (1948). *O Sokole a sokolství*. Praha: Nakladatelství československé obce sokolské.
- Grexa, J., & Strachová, M. (2011). *Dějiny sportu: přehled světových a českých dějin tělesné výchovy a sportu*. Brno: Masarykova univerzita.
- Kössl, J., Štumbauer, J., & Waic, M. (2018). *Kapitoly z dějin tělesné kultury*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum.
- Kubíček, J. (2012). *Sport a právo*. Brno: Masarykova univerzita.
- Sekot, A. (2003). *Sport a společnost*. Brno: Paido.
- Sekot, A. (2008). *Sociologické problémy sportu*. Praha: Grada Publishing.
- Štibor, J. (1997). *STARÁ BĚLÁ (1272-1918)*. Ostrava: Úřad městského obvodu Ostrava – Stará Bělá.

- Vičar, M. (2018). *Sportovní talent: komplexní přístup*. Praha: Grada Publishing.
- Waic, M. (2013). *Tělovýchova a sport ve službách české národní emancipace*. Praha: Karolinum.
- Waic, M. (2018). *Tělesná výchova a sport v politickém životě meziválečného Československa* (2., rozšířené a upravené vydání). Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum.
- Závodník, J. (1967). *Dějiny tělesné výchovy v Československu*. Brno: Univerzita J. E. Purkyně.

Elektronické zdroje:

- Historie obce Stará Bělá. (n.d.). Retrieved 28. 3. 2020 from the World Wide Web: <https://starabela.ostrava.cz/cs/o-stare-bele/hitorie>
- Tintěra, J. (2010). *Svaz pro spolupráci s armádou*. Retrieved 25. 3. 2020 from the World Wide Web: <https://www.valka.cz/Svaz-pro-spolupraci-s-armadou-t91969>